

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
FACULTATEA DE ARTE PLASTICE
CATEDRA DE GRAFICĂ
SUPPORT DE CURS LA DISCIPLINA BAZELE COMPOZIȚIEI

STILIZARE

Autor: Iarîna Savițkaia-Baraghin, doctor în studiul
artelor și culturologie, conferențiar universitar interimar

Chișinău, 2016

Lucrarea a fost aprobată și recomandată pentru publicare de Consiliul științific al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Republica Moldova.

Process-verbal nr. 4 din 7. 04. 2016

Redactor științific: *Aliona Zgardan-Crudu*, doctor în filologie, conferențiar universitar, șefa Catedrei de limba română și filologie clasică, Universitatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă*.

Referenți: *Tudor Stavilă*, doctor habilitat în studiul artelor, Centrul Studiul Artelor al Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei Științe a Moldovei.

Ecaterina Ajder, conferențiar universitar, Maestru în Arte, Universitatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă*, Facultatea de Arte Plastice și Design.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Savițkaia-Baraghin Iarîna

Stilizare: Suport de curs la disciplina "Bazele compoziției" / Iarîna Savițkaia-Baraghin; red. șt.: Aliona Zgardan-Crudu; Acad. de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Fac. de Arte Plastice, Catedra de Grafică. – Chișinău: AMTAP, 2016 (Tipogr. "Primex-Com"). – 76 p.

Bibliogr.: p. 74-76 (47 tit.). – 20 ex.

ISBN 978-9975-4461-7-4.

75.021.3(075.8)

S 29

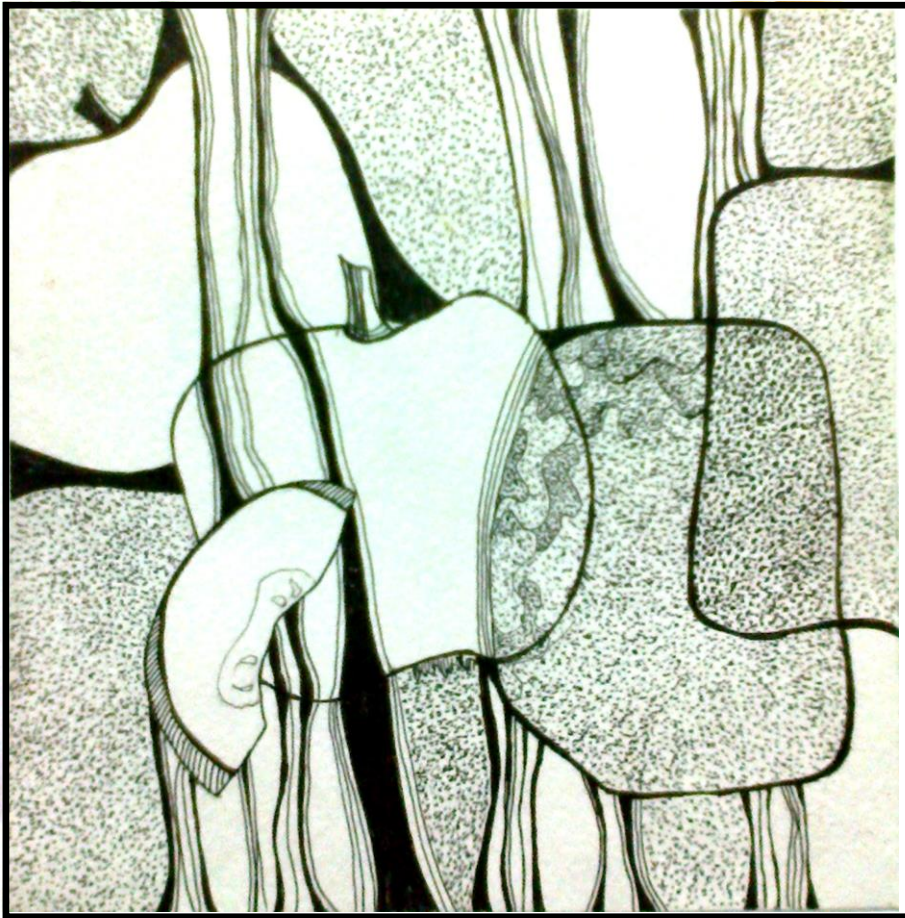
* Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, 2016

* Iarîna Savițkaia-Baraghin, autor

* Aliona Zgardan-Crudu, redactor științific

Suport de curs la disciplina Bazele compoziției

STILIZARE

Iarîna Savițkaia-Baraghin, doctor în studiul artelor și culturologie, conferențiar
universitar interimar

Cuprins

Preliminarii.....	3
Capitolul 1. Esența stilizării și importanța ei pentru crearea imaginii artistice.....	8
Capitolul 2. Metodele și procedeele de realizare a stilizării la crearea imaginii artistice	17
Capitolul 3. Indicații metodice la îndeplinirea sarcinilor practice.....	29
3.1. Stilizarea texturilor naturale	29
3.2. Stilizarea formelor vegetale	33
3.3. Stilizarea insectelor.....	41
3.4. Stilizarea formelor zoomorfe	49
3.5. Stilizarea figurii umane.....	58
3.6. Stilizarea portretului	66
Concluzie.....	73
Bibliografie	74

PRELIMINARII

La specialitatea *Grafica*, o atenție deosebită este acordată studierii desenului după natură, care se bazează pe o percepere dezvoltată a naturii, precum și pe reflectarea ei prin intermediul diverselor mijloace și procedee de creare a imaginii artistice. În procesul de activitate artistică, pictorul operează permanent cu imagini vizuale ale lumii înconjurătoare.

Mecanismul de reflectare a acestora prin mijloace plastice îl constituie *imaginea artistică*. Aceasta se formează în rezultatul unei activități analitice și sintetice complicate a creierului. În procesul de formare treptată a imaginii, mai întâi se evidențiază semnele cele mai distinctive ale obiectului și, ceva mai târziu, unele detalii, care se manifestă cu diferită intensitate și claritate¹. Astfel, imaginea artistică apare în conștiința pictorului în urma generalizării și simplificării formei obiectului real și evidențierii celor mai distincte și expresive detalii.

Unul dintre cele mai importante mijloace de creare a imaginii artistice este stilizarea.

Stilizarea reprezintă modul de reflectare a obiectelor din realitate în procesul de prelucrare plastică și de modificare a imaginii acestora prin prisma unei generalizări artistice cât de posibil maximale sau minimale, sau necesare. În același timp, aceasta este și o imitare a particularităților exterioare ale unui oarecare stil.

Stilul (*gr. stylos – condei*) reprezintă un complex de însușiri, particularități artistice care definesc arta plastică, arhitectura ș.a. ale unei anumite epoci și de o anumită orientare din punctul de vedere al conținutului de idei și al formei artistice.

Percepând noțiunea de *stil* ca un sistem de corelații interne ale tuturor componentelor procesului de creație², este necesar să menționăm că stilul, fiind o

---

¹ Медведев, Л. Формирование графического художественного образа на занятиях по рисунку: Учеб. пособие для студентов ХГФ пед. ин-тов. Москва: Просвещение, 1986, р. 11.

² Соколов, А. Теория стиля. Москва: Искусство, 1968, р. 27.

componentă stabilă și constantă a culturii naționale, determină baza stilizării în diverse genuri ale artei plastice.

N.M. Sokolnikova și V.N. Krayn, în studiul intitulat *Istoria stilurilor în artă (История стилей в искусстве)*, definesc stilul ca expresie plastică a percepției lumii, caracteristică oamenilor dintr-o anumită epocă și țară. În el, își găsește imaginea vizibilă unicitatea istorică și națională a culturii artistice³.

Stilurile naționale se caracterizează prin specificul limbajului artistico-plastic și prin modul individual de *prelucrare*, transformare a lumii înconjurătoare. Creația populară, izvorâtă din mediul natural, se reflectă în articolele artei populare, formând un tablou integral al existenței umane într-o corelație armonioasă natură – om – mod de viață.

Perceperea artei prin studierea și stilizarea imaginilor din natură va ajuta studenții să înțeleagă mai profund specificul culturii naționale.

Importanța și actualitatea suportului de curs: în prezent, învățământul artistic, în Republica Moldova, reprezintă o prioritate a politicii de stat în domeniul învățământului, urmărind conservarea culturii naționale a țării și crearea condițiilor pentru dezvoltarea ei ulterioară.

Suportul de curs este consacrat unei probleme importante, dar mai puțin cercetată, referitoare la studierea interacțiunii desenului după natură cu cel decorativ, al cărei componentă esențială, la trecerea de la reprezentarea desenului realist după natură la desenul decorativ, o constituie metoda stilizării, necesară ca mijloc eficient de realizare a unei imagini artistice expresive.

Suportul de curs la disciplina Bazele compoziției, la tema *Stilizare*, îi va ajuta pe studenți să înțeleagă nu numai mesajul unei opere de artă, dar și să o creeze și să cultive frumosul în viață.

Scopul acestui suport de curs este:

---

³ Сокольникова Н., Крейн В. История стилей в искусстве. Москва: Гардарики, 2006, р. 4.

- valorificarea metodelor de însușire a procedeelor de stilizare pentru crearea unei imagini plastice expresive în procesul de creație;
- însușirea elementelor de limbaj plastic care condiționează nivelul și profunzimea pătrunderii artistului în esența creației;
- însușirea terminologiei de specialitate;
- aprecierea autenticului din arta plastică și creația populară.

Problema științifică soluționată: importanța și actualitatea cercetărilor rezidă în prezentarea practico-aplicativă a informațiilor referitoare la elementul de limbaj plastic la tema *Stilizare*;

Suportul de curs va facilita însușirea teoriei și acumularea în timp a cunoștințelor profesionale temeinice, atât de necesare pentru activitatea de creație a unui pictor, în domeniul graficii.

Raționalitatea temei abordate. Studiarea la disciplina Bazele compoziției a temei *Stilizare* constituie unul dintre factorii însușirii eficiente a procedeelor de stilizare la realizarea proiectelor grafice.

Studiul prevede dezvoltarea aptitudinilor plastice, a abilităților creative și a viziunii artistice ale studenților, prezentate într-o formă proprie, unică la fiecare individ, pe baza cărora se dezvoltă aptitudinile practice și creative prin educație specifică și sistematică.

Activitatea practică. Principala condiție pentru obținerea succeselor profesionale, în devenirea specialistului, este studierea sistematică și consecutivă a teoriei în domeniul artelor plastice. Numai bazându-se pe cunoștințe teoretice ample, în studiul profesional, studentul poate să atingă succese în dezvoltarea abilităților și măiestriei profesionale și în creație. Studentul va executa sarcini practice, însoțite de indicații metodice la tema *Stilizare*.

Structura suportului de curs: suportul de curs este format din preliminarii, trei capitole cu teme-sarcini, concluzie și bibliografie.

În preliminarii, se descriu: domeniul, importanța și actualitatea suportului de curs, scopul, problema științifică soluționată, raționalitatea temei abordate, activitatea practică, obiectivele generale, finalitățile cursului, metodele de transmitere a cunoștințelor și modalitățile de evaluare.

În primul capitol, se analizează și se caracterizează esența și structura noțiunii de *stilizare* și a metodei de generalizare. Se prezintă specificul stilului în arta plastică, acesta constituind o calitate deosebită a formei creației artistice, obținută prin diferite mijloace de creare a formei, prin diferite procedee compoziționale, a manierei și tehnicii individuale, specifice pictorilor dintr-o anumită epocă istorică.

În capitolul doi, se prezintă metodele și procedeele de realizare a stilizării la crearea imaginii artistice, se consemnează despre procedeele *de creare a formei* prin stilizare. Fiind un proces complex și multilateral de creare a formei, la realizarea imaginii artistice, stilizarea cuprinde diverse abordări privind organizarea sa prin trei metode de bază: metoda *formelor ideale*, sau *simetria*; metoda *transformărilor consecutive*; metoda *stilizării într-un anumit stil artistic*.

În capitolul trei, se analizează indicațiile metodice referitoare la îndeplinirea sarcinilor practice: stilizarea texturilor naturale, a formelor vegetale, insectelor, a formelor zoomorfe, a figurii umane, a portretului.

La fiecare temă, pentru stilizare, se propun teme-sarcini pentru lucrul individual. În suportul de curs, au fost incluse compoziții executate de studenți, îndeplinite sub conducerea cadrului didactic de la Catedra de grafică Iarîna Savițkaia-Baraghin.

Concluzia este o sinteză a suportului de curs – Stilizare.

Bibliografia include titluri de publicații în limbile română și rusă.

Obiective generale:

- sistematizarea metodelor și procedeele de realizare a stilizării în procesul de creare a unei imagini artistice;

- determinarea particularităților stilizării, aflate la temelia artei populare.

Obiectivele unității de învățare:

- să înțeleagă rolul stilizării în arta plastică;
- să sistematizeze metodele și procedeele de realizare a stilizării în procesul de creare a unei imagini artistice;
- să argumenteze procedeele de stilizare.

Finalitățile cursului:

- va analiza și caracteriza esența și structura noțiunii de *stilizare*;
- va determina importanța stilizării pentru imaginea artistică în procesul de creație;
- va sistematiza metodele și procedeele de realizare a stilizării în procesul de creare a unei imagini artistice;
- va determina particularitățile stilizării, aflate la temelia artei populare;
- va elabora și aproba sarcini practice, orientate spre însușirea eficientă a procedeelelor de stilizare.

Metode de transmitere a cunoștințelor: demonstrația; expunerea; discuția; explicația în grup și individual.

Metode activ-participative: tipuri de exerciții (inițiale, curente, de evaluare); lucrări practice; observarea; demonstrarea; experimentarea; exersarea; algoritmizarea.

Modalități de evaluare. Evaluarea, ca proces, urmărește progresul studentului la nivel de formare a competențelor profesionale în domeniul artelor grafice. Evaluările sunt anunțate din timp și se efectuează în mod transparent, în conformitate cu curriculumul la disciplina Bazele compoziției și Regulamentul de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studii.

Activitatea studentului este analizată și evaluată individual sau colectiv, prin vizionări sub formă de expoziție.

Capitolul 1. Esența stilizării și importanța ei pentru crearea imaginii artistice

Stilizarea este simplificarea, ordonarea grafică a unui element natural prin evidențierea elementelor principale (definitorii, esențiale) și estomparea celor secundare, neesențiale sau renunțarea la ele, păstrând proporțiile naturale. Stilizarea este organizarea vizuală după un cod grafic particular (personalitate grafică) și ordonarea vizuală a elementelor esențiale, prezentate într-un mod particular, original, păstrând o maximă lizibilitate și claritate a formei.

O altă semnificație a stilizării – imitarea intenționată a stilului artistic – este caracteristică pentru arta și cultura unui anumit mediu social, anumit curent, gen, autor etc.

În artele vizuale, stilizarea a existat întotdeauna, deoarece în diferite epoci omul a acordat o mai mare atenție diverselor însușiri ale obiectelor și, respectiv, și-a concentrat atenția anume asupra lor. Permanent, la realizarea unei imagini, unele însușiri ale obiectului erau evidențiate, iar altele erau ignorate.

Astfel, pe vasele decorative din Grecia Antică se ignora volumul, creându-se imagini umane bidimensionale fidele și proporționale (Figura 1).

Călugării din Evul Mediu care desenau miniaturi modificau proporțiile corpului uman, pentru a evidenția anumite trăsături spirituale (Figura 2).

Stilizarea, în grafică, de cele mai multe ori, reprezintă un desen liniar simplificat, distinct și contrastant, realizat cu ajutorul hașurii, tentei, liniei, trăsătura caracteristică a desenului stilizat fiind laconismul. Stilizarea reprezintă o generalizare, un schematism al formei.

Generalizarea este factorul determinant în procesul de realizare a stilizării.

În literatura filosofică, noțiunea de *generalizare* presupune procesul logic de trecere de la individual la general, de la o generalizare mică la o generalizare mai mare⁴.

---

⁴ Фролова И. Философский словарь. Москва: ООО «ИТИ Технологии», 2006, p. 386.

Generalizarea este foarte importantă în viața fiecărui om, deoarece cunoașterea lumii înconjurătoare, datorită generalizării, formează baza necesară concepțiilor și noțiunilor noastre despre realitatea obiectivă. Orientarea omului în lumea înconjurătoare se produce într-un sistem de concepții și cunoștințe despre lume extrem de *generalizate*.

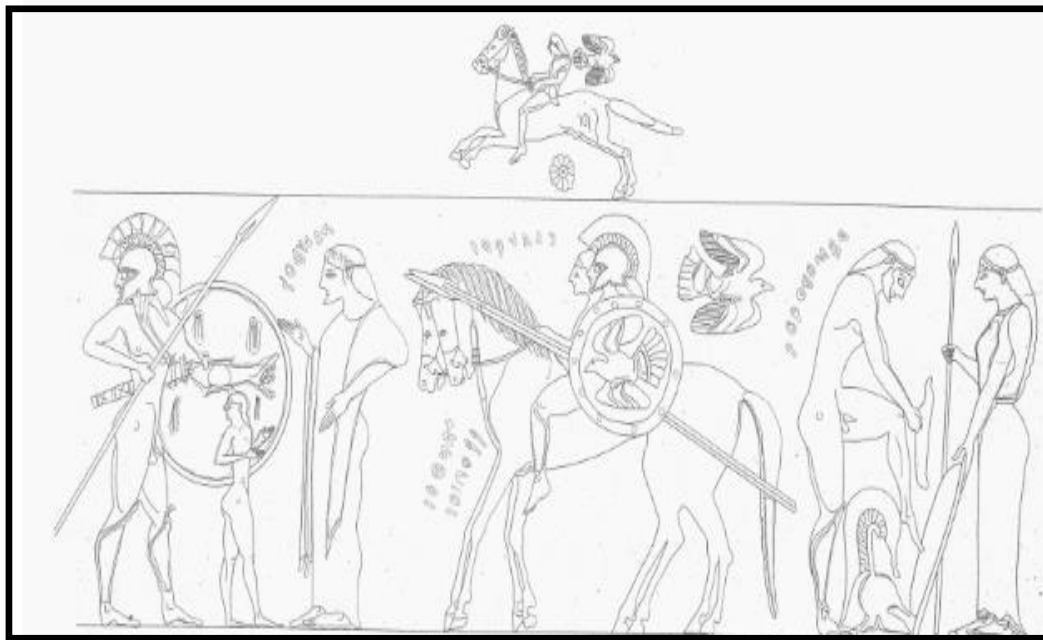

Fig. 1

Fig. 2
9

Cunoscutul psiholog Rudolf Arnheim menționa că sub împărțirea modelului perceput vizual în componente mai simple constituie o comoară biologică enormă, deoarece de ea depinde capacitatea de a vedea obiectele⁵. Această afirmație vine să confirme, o dată în plus, că lumea materială se conduce de principiul simplității, ceea ce înseamnă că în natură aspectul exterior este destul de simplu. În procesul activității plastice, pe baza unei selecții riguroase și studierii unor factori izolați, imaginea generalizată se prezintă ca fiind sumară, un rezultat nemijlocit al observațiilor, desenelor și schițelor.

Generalizarea artistică constituie o metodă de modificare figurativă absolut necesară a realității reflectate de artistul plastic, mergând de la simplu spre compus.

Din punct de vedere psihologic, este pe deplin posibil că în oricare cultură arta se dezvoltă de la cele mai simple la cele mai complexe forme⁶.

De aceea, încă de la cele mai timpurii etape de dezvoltare a artei apare tendința de reprezentare a lumii înconjurătoare prin forme simple, *generalizate*.

Din cele mai vechi timpuri, omul, reprezentând lumea înconjurătoare, folosea imagini convențional-generalizate, adică imagini care evidențiau în forma obiectului esențialul, specificul. Pictorii primitivi preferau formele simetrice și geometrice simplificate (Figura 3, 4), deoarece rigurozitatea formelor geometrice exprimă nemijlocit mecanismul tainic al naturii și omul primitiv simțea, intuitiv, acest lucru. Simplitatea formelor însă nu înseamnă nicidecum primitivism și dacă privim imaginile realizate de omul primitiv, putem spune cu certitudine că ele nu sunt nici pe departe primitive.

Desenele *demonstrează* în mod cert că viziunea despre formă atinsese la omul primitiv un înalt nivel de complexitate. Acest lucru a fost menționat de mulți oameni de știință, în special de R. Arnheim: agerimea spiritului de observație și

---

⁵ Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. Благовещенск: Благовещ. гуманитар. колледж, 2000, р. 76.

⁶ Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. Благовещенск: Благовещ. гуманитар. колледж, 2000, р. 131.

veridicitatea memoriei, la omul primitiv, erau înalte. Imaginile omului primitiv erau

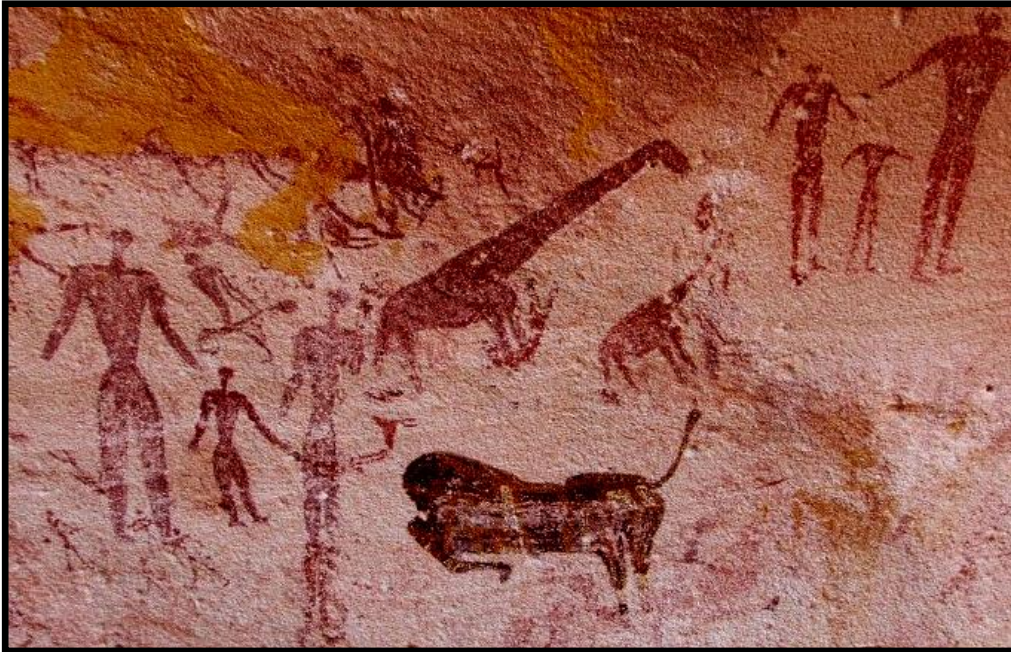

Fig.3

orientate spre imprimarea unei informații importante pentru traiul său și redarea ei prin intermediul desenului. Caracterul generalizator al imaginii constituie o formă distinctă de transmitere a gândului uman. Astfel, spre exemplu, reprezentând un animal, oamenii primitivi se limitau la așa trăsături caracteristice, cum ar fi organele sale și membrele, utilizând în acest scop forme și modele geometrice, pentru a sublinia gradul lor de importanță, funcțiile, conexiunile⁷.

Și în etapele următoare de dezvoltare a civilizației *generalizările* erau aplicate în toate genurile de activitate umană, inclusiv în cea plastică. Generalizarea se referă, în special, la etapa primară de realizare a imaginii, când servea drept bază pentru identificarea celei mai simple construcții geometrice în orice formă a obiectului reprezentat.

O atenție deosebită pentru studiul desenului merită să fie acordată metodei de generalizare a formei capului, propusă de Albrecht Dürer (Figura 4). La analiza formei capului omului, acesta propunea ca la etapa inițială de construire a imaginii

---

⁷ Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. Благовещенск: Благовещ. гуманитар. колледж, 2000, р. 131.

obiectul de lucru (capul omului) să fie privit ca o multitudine de forme geometrice simple. Această metodă permite a concentra atenția nu la elementele superficiale, ci la construcția de bază – forma mare. Peter Paul Rubens (Figura 5) precum și majoritatea pictorilor-pedagogi din secolele XVII-XX, procedând la crearea unei forme multilaterale – de exemplu, figura unui om –, de asemenea, recurgeau la principiul generalizării.

Anton Ažbe aplica principiul generalizării unei forme complexe la una simplă – sferă, cilindru (Figura 6), susținând că la baza chiar și a celei mai complexe forme, spre exemplu, capul unui om, se află o oarecare formă mare, care se aseamănă cu o simplă formă geometrică: capul este un corp sferic, gâtul – un cilindru, ochiul seamănă cu o bilă, nasul – cu o prismă, iar buzele sunt forme plane.

Frații Dupuis au elaborat o altă metodologie de instruire, după modele speciale. Spre exemplu, pentru construcția imaginii unui cap, erau propuse următoarele modele: primul prezenta forma generalizată a capului, fără detalii; cel de-al doilea reprezenta un model cu suprafețe plane, al treilea întrunea doar niște aluzii la detalii, iar cel de-al patrulea conținea toate detaliile.

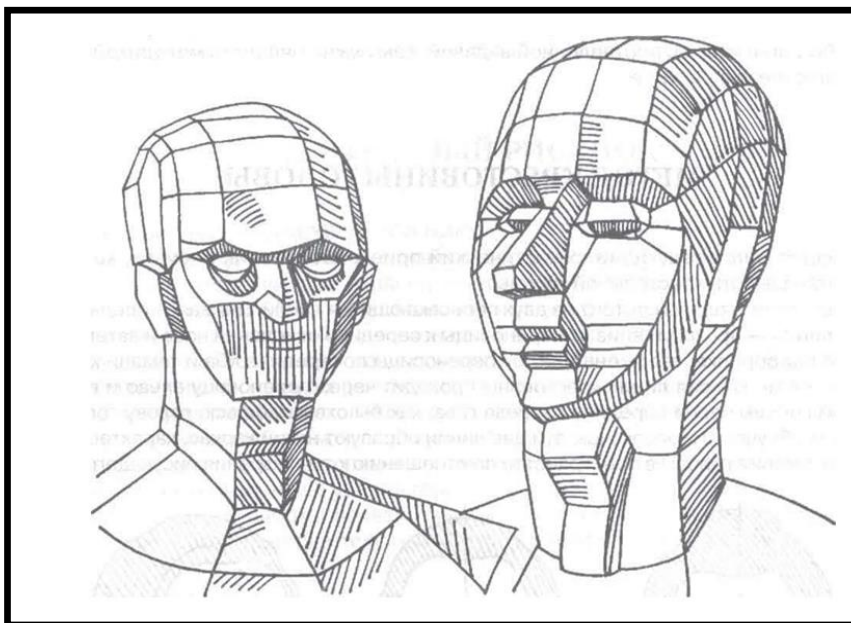

Fig.4

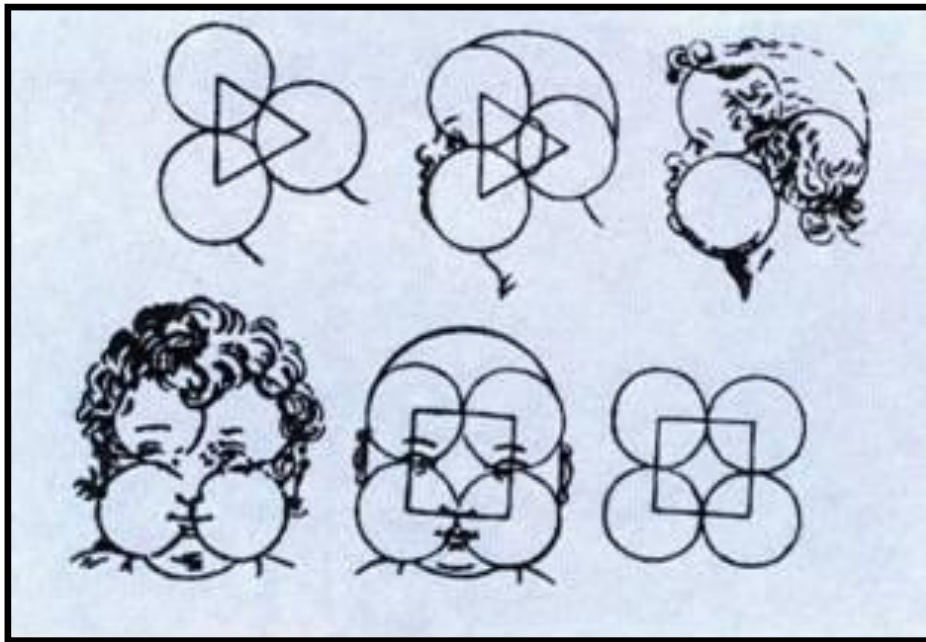

Fig.5

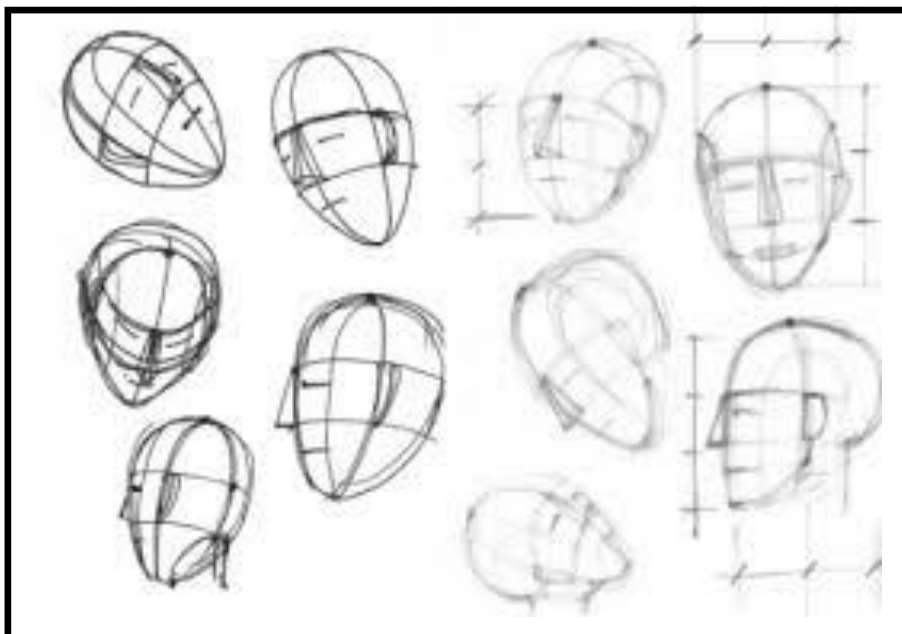

Fig. 6

Metoda generalizării ajută să se vadă mai bine forma obiectului reprezentat și a o înțelege; de asemenea, aceasta este una dintre cele mai eficiente metode de selectare a esențialului și specificului în obiectul sau fenomenul reprezentat, pentru a crea o imagine artistică expresivă.

Selectarea elementului caracteristic din mulțimea de detalii constituie activitatea cea mai importantă a procesului de percepere, la realizarea imaginii. Fenomenele și obiectele sunt multilaterale și de aceea pictorul transmite în tabloul său doar unele dintre aceste laturi, adică acele care, în opinia sa, caracterizează mai

bine obiectul redat. Procesul nemijlocit al selectării unor detalii concrete pentru reprezentarea unei imagini concrete este efectuat cu ajutorul *analizei* și *sintezei*. Analizând și sintetizând forma obiectului reprezentat, *gândul se mișcă* de la o imaginație mai mult sau mai puțin difuză despre obiect spre o noțiune în care analiza a evidențiat laturile, semnele, însușirile de bază ale obiectului reprezentat și, prin sinteză, au fost *stabilite* conexiunile esențiale ale obiectului. În urma aplicării rezultatelor abordării analitico-sintetice, obținem imaginea în câmpul compozițional în procesul desenării din natură: desenul după natură dezvoltă abilitatea de a observa, a diseca în fragmente, a contrapune elemente separate din aceste fragmente, a vedea cele mai minuscule detalii și obiectul integru⁸.

În procesul studiului, studenții trebuie să analizeze obiectul, construcția lui, forma, poziția sa în spațiu, iluminarea și multe altele. O asemenea abordare permite a evidenția elementele mai importante, care formează baza obiectului sau fenomenului descris, pentru a crea o imagine artistică expresivă.

Abordarea analizei și sintezei în procesul studiului după natură constituie baza metodei generalizatoare, care permite a vedea în obiectul descris baza lui – forma mare. O asemenea formă apare atunci când, în rezultatul distanțării de diversitatea naturală, ia naștere tendința către structura simplă. Această distanțare se manifestă prin limitarea imaginii la câteva trăsături caracteristice din lumea reală⁹. După cum știm deja, la baza oricărei forme, fie creată de natură, fie de mâinile omenești, se află o componentă simplă – corpuri geometrice elementare și combinații ale unor asemenea corpuri. De exemplu, forma de bază a unui trunchi de copac o constituie cilindrul; forma unui măr sau a unei portocale este un glob; forma urciorului se bazează pe combinarea formelor globului, cilindrului, conului. Construcția chiar și a celor mai complicate obiecte poate fi reprezentată în forma unui ansamblu de cele mai simple corpuri geometrice. Figurile animalelor, omului, cele mai complicate forme de plante, care, la prima vedere, par nedefinite, de

---

⁸ Игнатъев, Е. Психология изобразительной деятельности детей. Москва: Учпедгиз, 1961, р. 128.

⁹ Арнхейм, Р. Новые очерки по психологии искусств. Москва: Прометей, 1994, р. 143-144.

asemenea, pot fi divizate în forme simple. O asemenea segmentare analitică a formei obiectului în componente simple permite nu doar a înțelege și a reprezenta corect acest obiect real, în procesul de studiu academic, după natură, dar și a crea, ulterior, o imagine stilizată expresivă, prin selectarea conștientă a elementului esențial și caracteristic al obiectului.

În conformitate cu aserțiunile expuse supra, este necesar să menționăm că *generalizarea* și *simplificarea* formei obiectelor și fenomenelor redade ajută la crearea unor imagini artistice plastice expresive. În procesul de cunoaștere a realității înconjurătoare și la crearea unor imagini artistice plastice expresive, artistul plastic nu doar contemplă lumea, ci o și schimbă, o modifică cu ajutorul imaginației, de aceea funcția principală a imaginației o constituie transformarea realității înconjurătoare.

Metoda generalizării, a simplificării formei obiectelor din realitatea înconjurătoare și separarea lor în componente elementare își află materializare în arta plastică, mai bine zis, în principiul său fundamental – *stilizarea*.

Stilizarea reprezintă o formă aparte a generalizării, în funcție de caracteristicile temporale și spațiale și de stil. Imitarea intenționată a unui stil artistic este caracteristică pentru arta și cultura unui anumit mediu social, curent artistic, gen, autor etc. Stilul reprezintă categoria fundamentală a artei, care este definită ca expresia plastică a percepției lumii, specifică oamenilor dintr-o anumită epocă și țară¹⁰. V. Binner, cercetător în studiul artelor, menționează: Metodă și manieră posedă fiecare pictor, dar nu și stil. Pictorul care posedă stil este un creator.

Originalitatea, noutatea, influența imaginii artistice – toate sunt determinate de stil. Eugène Delacroix spunea că, pentru a reda natura fără a imita alți plasticieni, trebuie tu însuși să deții un stil propriu¹¹.

---

¹⁰ Сокольникова Н.М., Крейн В.Н. История стилей в искусстве. М: Гардарики, 2006, р. 4

¹¹ Дневник Э. Делакруа в 2-х томах. М.: Академии художеств СССР, 1961, Т. 1 , р. 46.

Analizând noțiunea de *stil* drept un sistem unic de creare a formei, V. Vlasov definește *stilul* ca fiind perceperea de către pictor și spectator în mod complex a integrității universale a procesului artistic de creare a formei în timp și spațiu istoric¹².

Dacă *stilul*, în arta plastică, reprezintă o calitate deosebită a formei creației artistice, obținută din integritatea metodelor de creare a formelor, procedeele compoziționale, manierei și tehnicii individuale, specifice pictorilor dintr-o anumită epocă istorică, atunci în lucrările de artă acesta reprezintă o reflectare a *particularităților naționale* de creare a formei. Poporul moldovenesc, în procesul evoluției istorice, și-a elaborat un stil propriu, particularitățile și principiile proprii de stilizare, care formează un anumit strat al culturii și posedă însușiri deosebite de *creare a formelor* în artă.

---

¹² Власов В.Г. Стили в искусстве. Словарь. С.-Петербург: Лита, 1998, р. 596.

Capitolul 2. Metodele și procedeele de realizare a stilizării la crearea imaginii artistice

La baza oricărui sistem de percepere artistică se află un algoritm unic – *generalizarea artistică*.

Stilizarea se poate desfășura pe calea simplificării maxime și reducerii obiectului până la simboluri, dar poate, dimpotrivă, să ia naștere prin complicarea formei și încărcarea imaginii cu elemente de limbaj plastic (puncte, linii, suprafețe cu diferite texturi).

Există diverse procedee *de creare a formei* prin stilizare:

- geometric;
- artistic;
- sculptural;
- mixt.

Vorbind despre procedeul *geometric* de creare a formei, este necesar să menționăm că însăși noțiunea *geometrism*, în cazul dat, este legată nu atât de caracterul elementelor componente, cât de proprietățile lor de conexiune artistico-compozițională, de modurile de obținere a integrității lor vizuale, de expresivitatea artistică și de valoarea lor estetică. Prin esența sa, geometrismul, fiind exact și posedând un limbaj sobru, nu oferă nici pe departe garanția unei armonii compoziționale și a expresivității artistico-plastice, necesare pentru realizarea unei lucrări decorative cu valoare estetică. Mai mult chiar, activitatea de stilizare prin metoda *geometrică* este, din punct de vedere artistic, cea mai complicată și necesită o intuiție artistică dezvoltată și simț estetic (Figura 7). Pictorul trebuie să posede multă măiestrie, pentru a depăși rigiditatea, staticismul, schematismul volumelor geometrice și a imprima în această austeritate căldura artistismului și a importanței estetice.

Claritatea geometrică și generalizarea desenului sunt caracteristice pentru creația populară, în care se consideră inutil a apela la detalierea minuțioasă și la prelucrarea facturii. Meșterii populari, utilizând un număr restrâns de mijloace vizuale, au reușit să facă interesantă și identificabilă forma stilizată a animalului, păsării sau a omului, a copacului ori a unui buchet de flori.

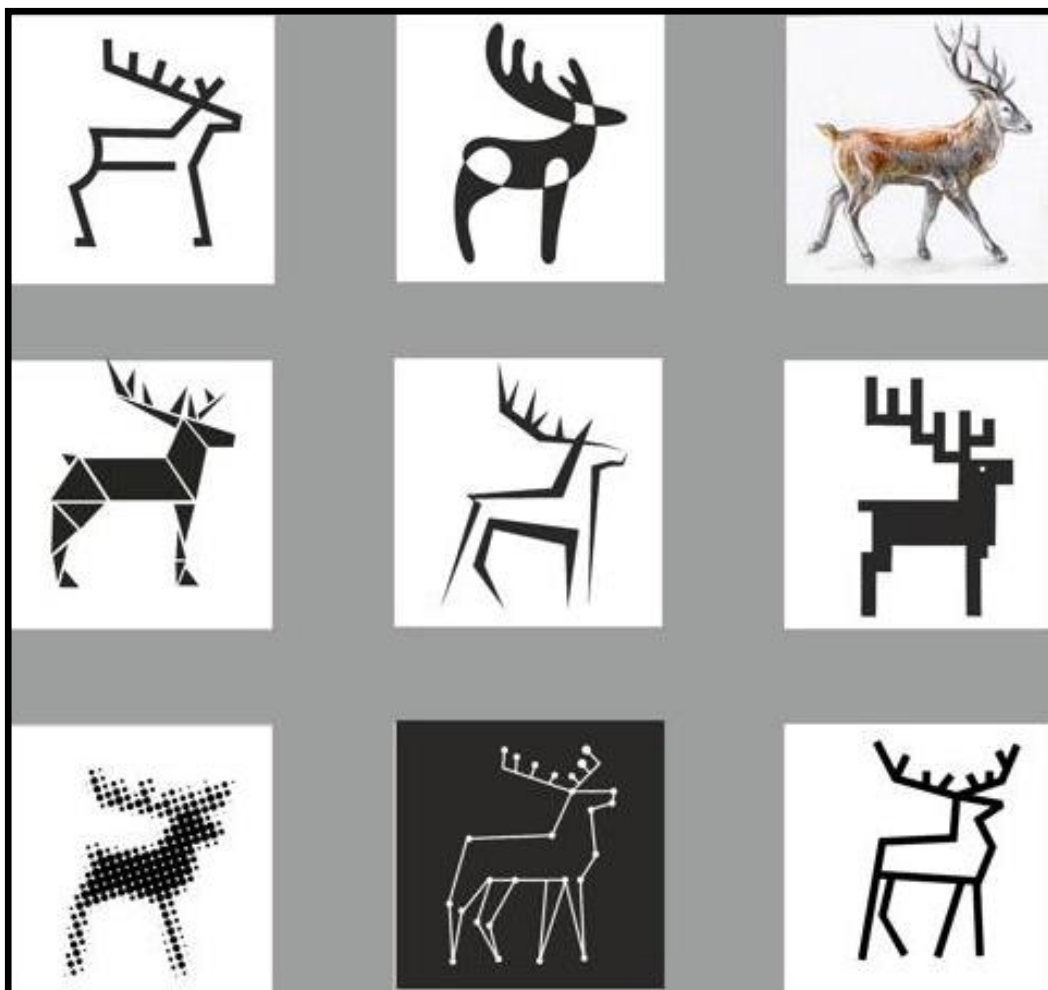

Fig.7

Procedeul *artistic* de creare a formei este determinat de cuvântul *plasticitate* (*modelare*).

Plastica este o calitate a formei, care caracterizează coerența vizuală, trecerile lente de la o formă la alta (Figura 8).

Termenul *artistic* mai semnifică și expresivitate emoțională, armonie, grație. Nu în zadar grecii antici defineau frumusețea formelor plastice, armonia lor

plastică drept o grație încremenită, exprimând simbolic castitatea prolifică a mișcării, și comparau frumusețea formelor cu pozele și mișcările dansatorilor.

În procesul de stilizare, plastica nu reprezintă doar calitatea artistică a formei, dar servește pictorului drept un mijloc activ de creare a formei.

Fig.8

În ceea ce privește procedeul *sculptural* de creare a formei, este necesar să menționăm faptul că noțiunea de *sculptural* presupune, din start, unele elemente de monolitism, unitate, modicitate, continuitate a dezvoltării și mișcării formei, când

un element trece lent în alt element, se transfigurează, fiind o continuare firească a acestuia. Este un mod de creare a formei cu o curbură complicată a suprafețelor plane, aflate într-o stare de permanentă *scurgere* vizuală în câteva direcții concomitent.

Deseori, la realizarea stilizării, este utilizat procedeul *mixt* de creare a formei, care presupune îmbinarea armonioasă a procedeelelor geometric, artistic și sculptural, acordându-se prioritate unuia dintre ele. O asemenea îmbinare permite, în caz de necesitate, să se acorde atenție celor mai semnificative sectoare ale formei stilizate, iar cele mai puțin semnificative să fie lăsate pe planul doi.

Fiind un proces complex și multilateral de creare a formei la realizarea imaginii artistice, stilizarea cuprinde diverse abordări privind organizarea sa.

În acest sens, delimităm trei metode de bază:

- metoda *formelor ideale*, sau *simetria*;
- metoda *transformărilor consecutive*;
- metoda *stilizării într-un anumit stil artistic*.

Cea mai accesibilă dintre ele este *metoda formelor ideale*, sau *simetria*, care a luat naștere pe baza studierii analitice a simetriei la plante (Figura 9, 10, 11, 12, 13, 14).

Simetria este structura compozițională formată din două părți. Suprapuse imaginar sau real, aceste părți corespund. Este o repetiție inversată, în funcție de o dreaptă numită *axă de simetrie*, o formă perfectă de echilibrare a părților. În natură, se întâlnește în organizarea plantelor, a vertebratelor, a insectelor, în oglindiri. Este o formă de ordine matematică rigidă, care creează expresia de încremenire.

Fig.9

Fig.10

Fig.11

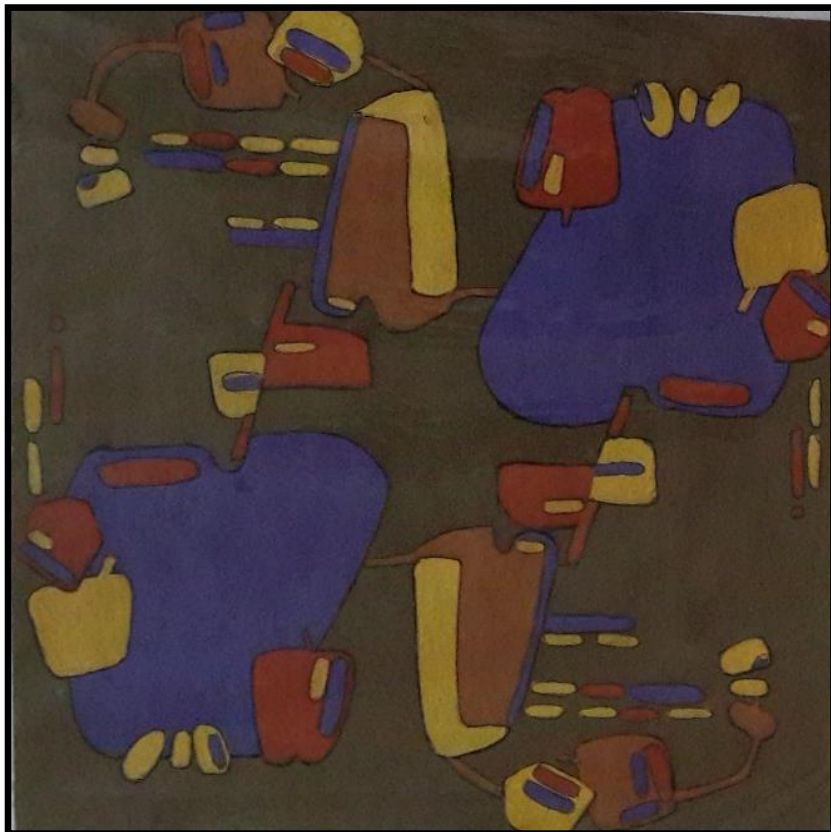

Fig.12

Fig.13

Fig.14

Ideea simetriei este prezentă, mai mult sau mai puțin, în muzică, dans, pictură, sculptură, literatură. Aceasta este proprietatea unui ansamblu spațial de a fi alcătuit din elemente reciproc corespondente și de a prezenta, pe această bază, anumite regularități: proporționalitate, concordanță, armonie între părțile unui tot, între elementele unui ansamblu etc.; distribuție egală regulată, armonioasă a părților unui tot, a elementelor unui ansamblu, corespondența exactă (ca formă, poziție etc.) între părțile (opuse) unui tot.

Esența metodei constă în aplicarea, în calitate de motiv stilizat, a unei forme idealizate (ideale) a obiectului sau a părților lui, care nu se mai întâlnește în natură în formă *pură*, dar care este obținută în urma *generalizării* creative a formelor naturale pe baza simetriei. Pictorul reproduce formele naturale examinate care posedă o sumedenie de devieri individuale de la normă în concordanță cu imaginațiile sale ideale despre acest obiect, realizând, în același timp, un număr mare de crochiuri după natură. În consecință, obține forme simetrice stilizate cu un sistem rigid, perfect lizibil. Această metodă își găsește o largă aplicare la crearea chipurilor decorative de animale, plante, insecte, care necesită claritate și transparență.

Esența metodei *transformărilor consecutive* (Figura 15, 16, 17, 18, 19) constă în generalizarea etapizată, în transformarea obiectului realității înconjurătoare cu ajutorul unui șir de procedee convenționale (abstractizarea, deformarea, idealizarea etc.), pentru a-l transforma într-o imagine artistică. Este important să menționăm că metoda respectivă presupune nu doar generalizarea, localizarea obiectului din natură, dar și saturarea lui, în caz de necesitate, cu elemente decorative suplimentare.

Stilizarea într-un anumit *stil artistic* reprezintă recurgerea la forme și procedee constituite în arta unui anumit stil plastic sau în arta unui anumit popor (Figura 20, 21). O asemenea metodă contribuie la însușirea unor diverse culturi artistice, la extinderea bagajului de forme și imagini.

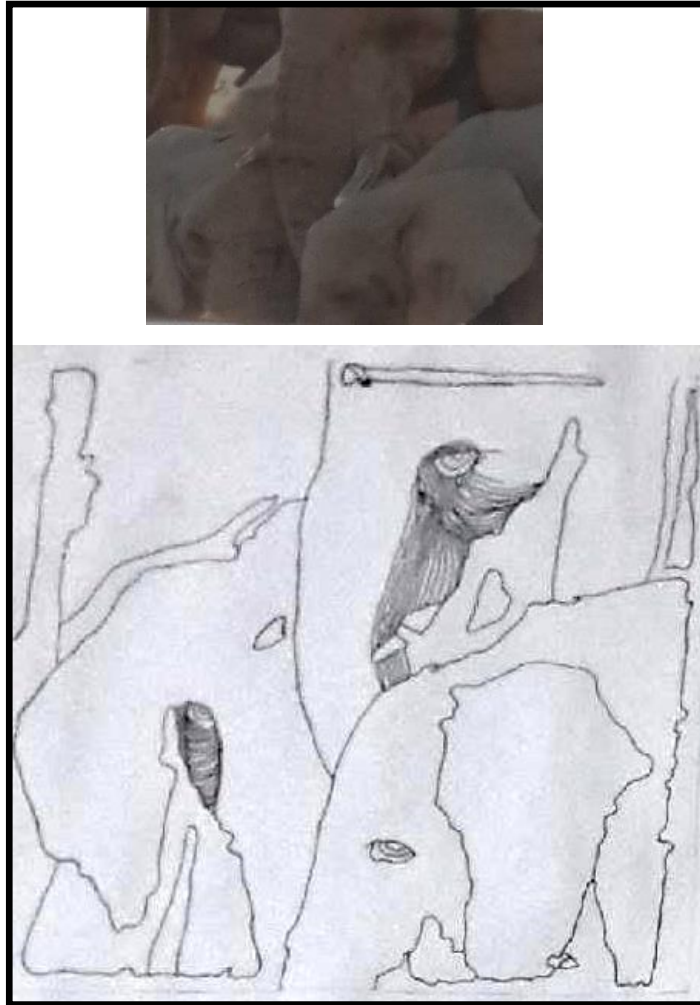

Fig. 15

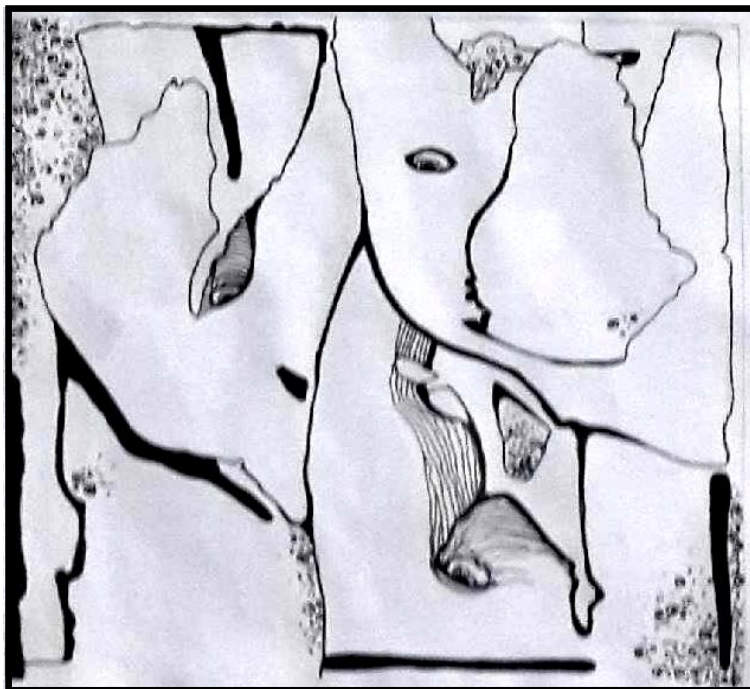

Fig. 16

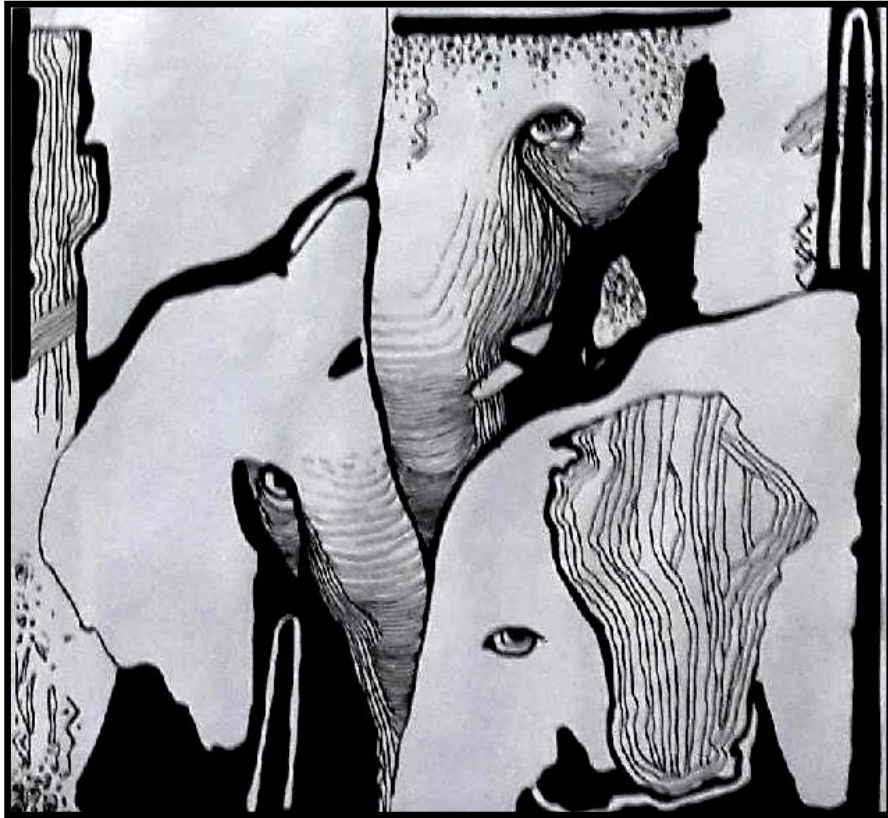

Fig. 17

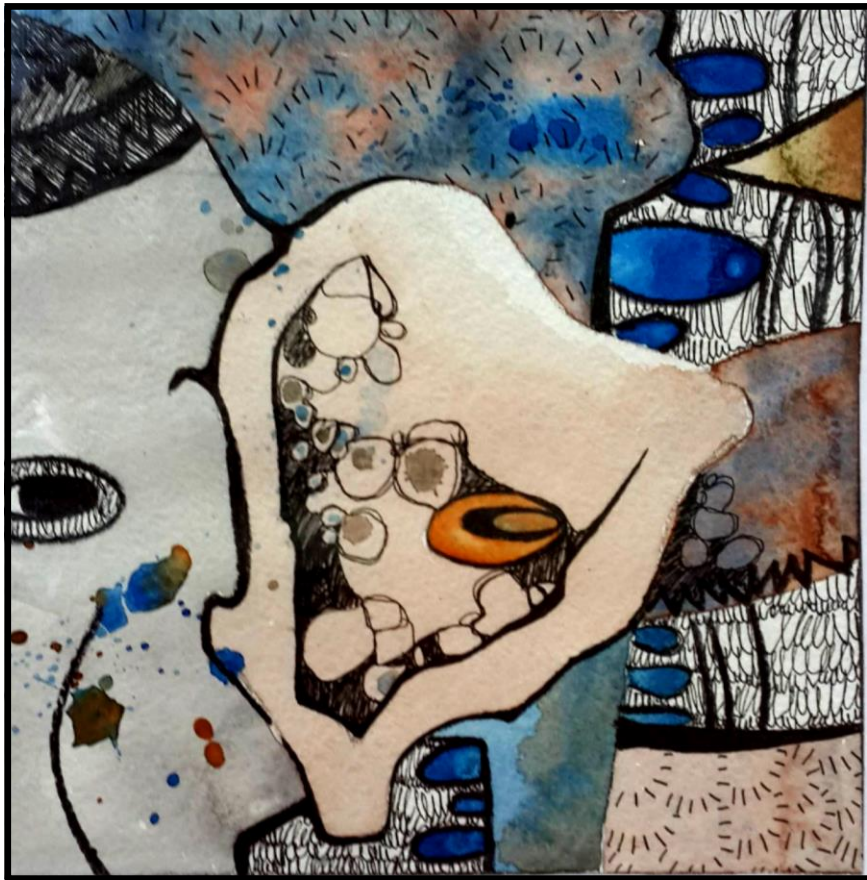

Fig. 18

Fig. 19

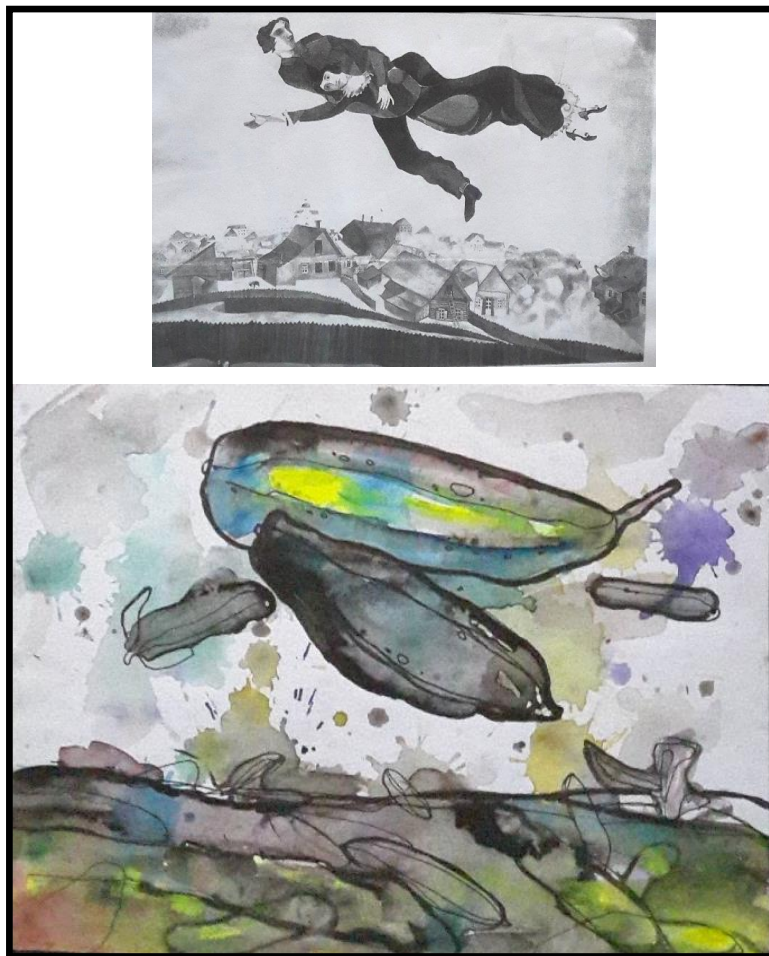

Fig. 20
27

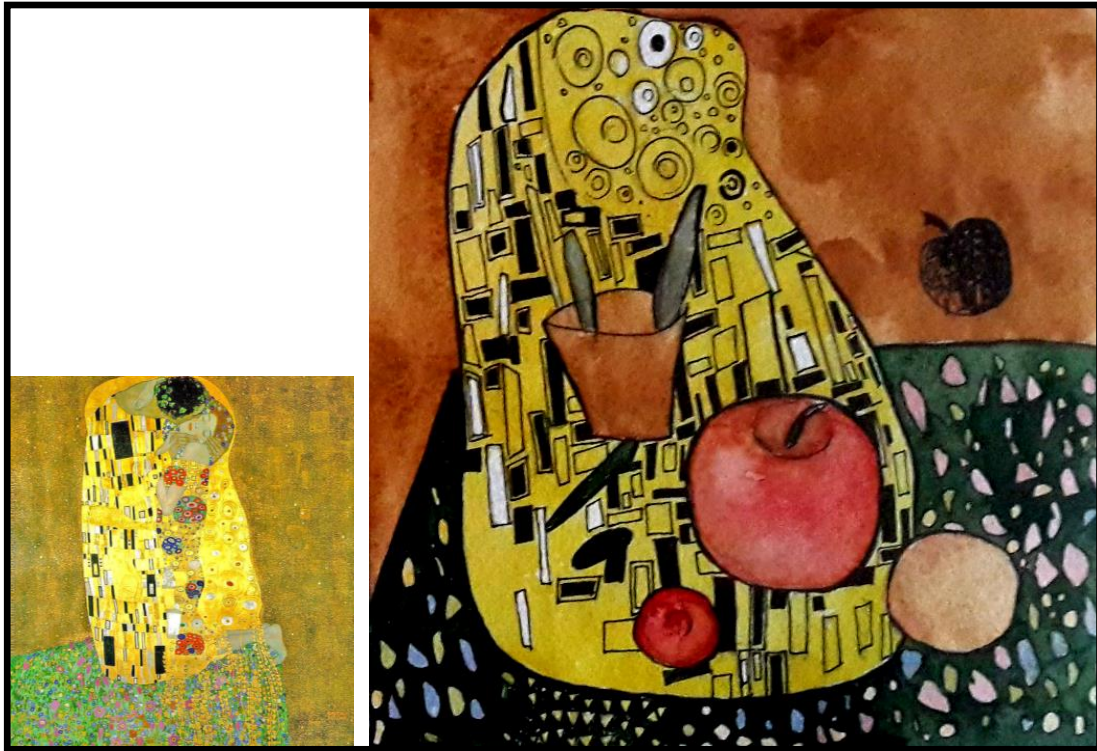

Fig. 21

În stilizare, este important procesul de analiză și sinteză a imaginii. Orice stilizare este legată întotdeauna de anumite generalizări artistice, abstractizare, evidențierea indiciilor și calităților comune ale obiectelor. Pictorul creează o lume a sa, nouă, fantastică, o lume care nu există în realitate.

Astfel, în procesul stilizării, sunt importante:

- selectarea analoagelor, care, indirect, printr-o asociere senzuală, ar permite să se creeze o închipuire despre cele mai esențiale caracteristici ale obiectului;
- transformarea vizuală a elementelor structurale de bază ale obiectului inițial.

Capitolul 3. Indicații metodice la îndeplinirea sarcinilor practice

Prima etapă, etapa inițială de conștientizare a oricărui motiv din lumea înconjurătoare, prima fixare artistică sunt *crochiurile după natură*, care, în esență, evidențiază și accentuează proprietățile caracteristice ale motivului ales.

Realizând schițe ale formelor naturale, nu trebuie să copiem orbește natura, dar să o studiem, să găsim în natură motive și forme capabile să deștepte imaginația creativă și fantezia, ceea ce va servi drept imbold la crearea unei opere artistice.

Lucrând la schițele formelor naturale, este necesar să alegem obiectele potrivite, cel mai reușit punct de vedere, iar în unele cazuri, de exemplu, să tăiem fructul în două, pentru a scoate în evidență cele mai esențiale proprietăți plastice, a evidenția principalul și a elimina ceea ce este ocazional, neesențial, a determina forme răslețe și grupuri de fragmente ale integrului. În felul acesta, are lor modificarea motivului, sunt evidențiate calități decorative, ceea ce amplifică acțiunea emoțională.

3.1. Stilizarea texturilor naturale

Motivele naturale pot să reprezinte o valoare artistică de sine stătătoare, dacă învățăm să vedem decorativitatea chiar și în cele mai simple obiecte.

Pentru studiere și crochiuri, studenților li se propune să aleagă cele mai accesibile forme organice și neorganice: scoici, pietre, cristaluri, scoarță de copac, pene de păsări, piele etc.

Este important a studia minuțios proprietățile decorative ale obiectelor alese și a atrage atenția asupra acestora. Apoi, este necesar a alege, pentru fiecare

textură, cele mai potrivite procedee grafice: prin puncte, linii, pete cu diferite texturi sau îmbinarea acestor tehnici (Figura 22, 23, 24, 25, 26).

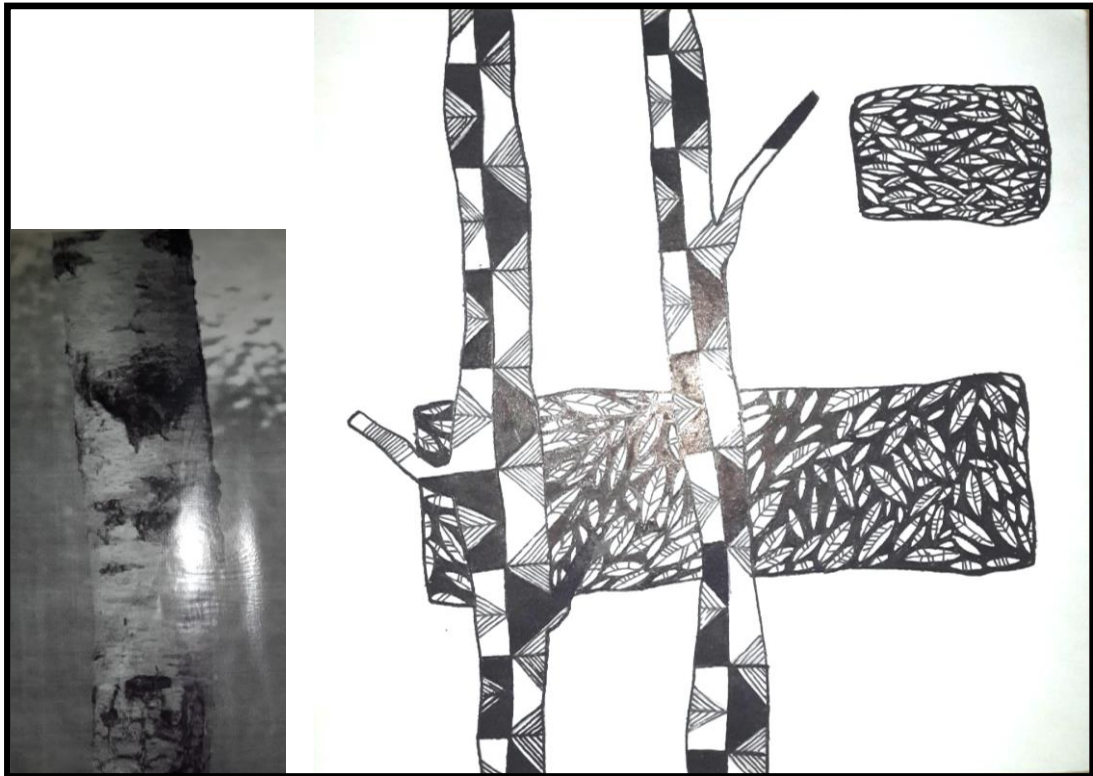

Fig.22

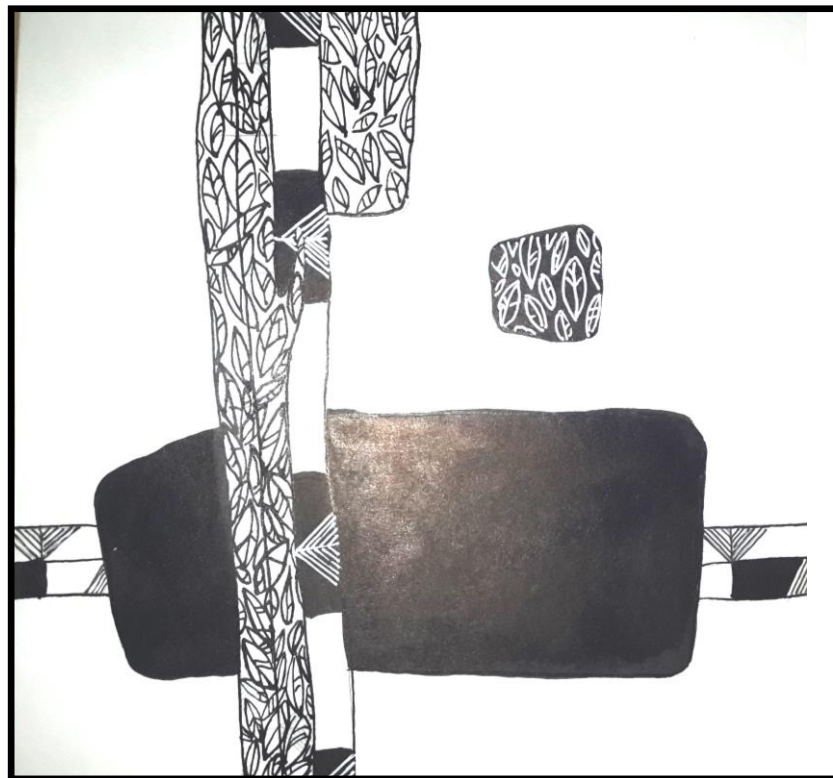

Fig.23

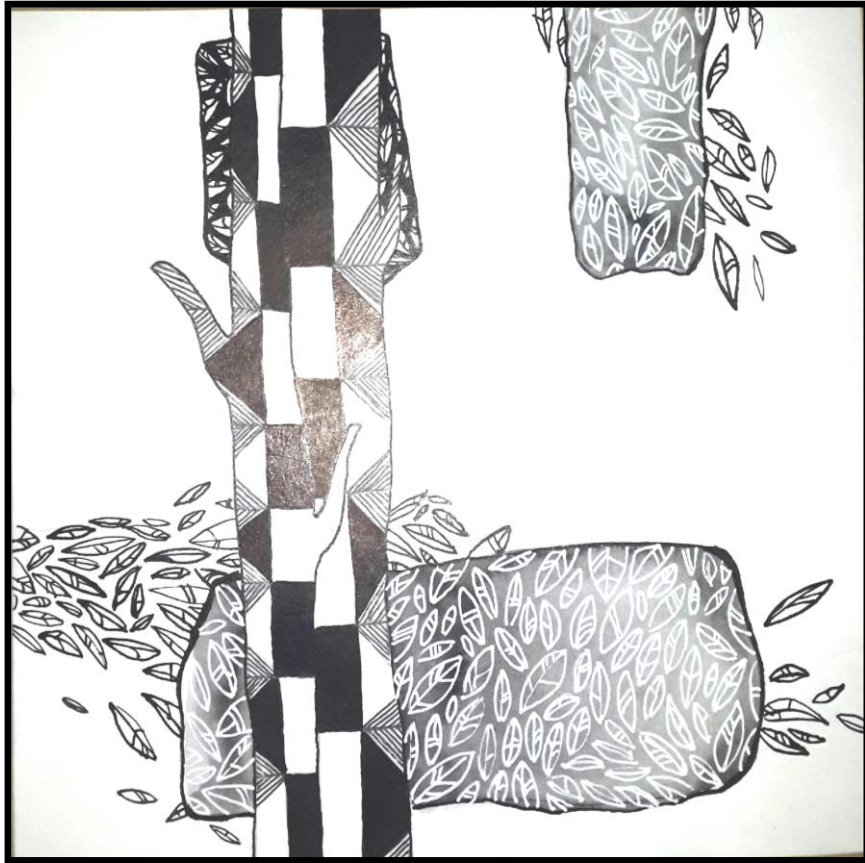

Fig.24

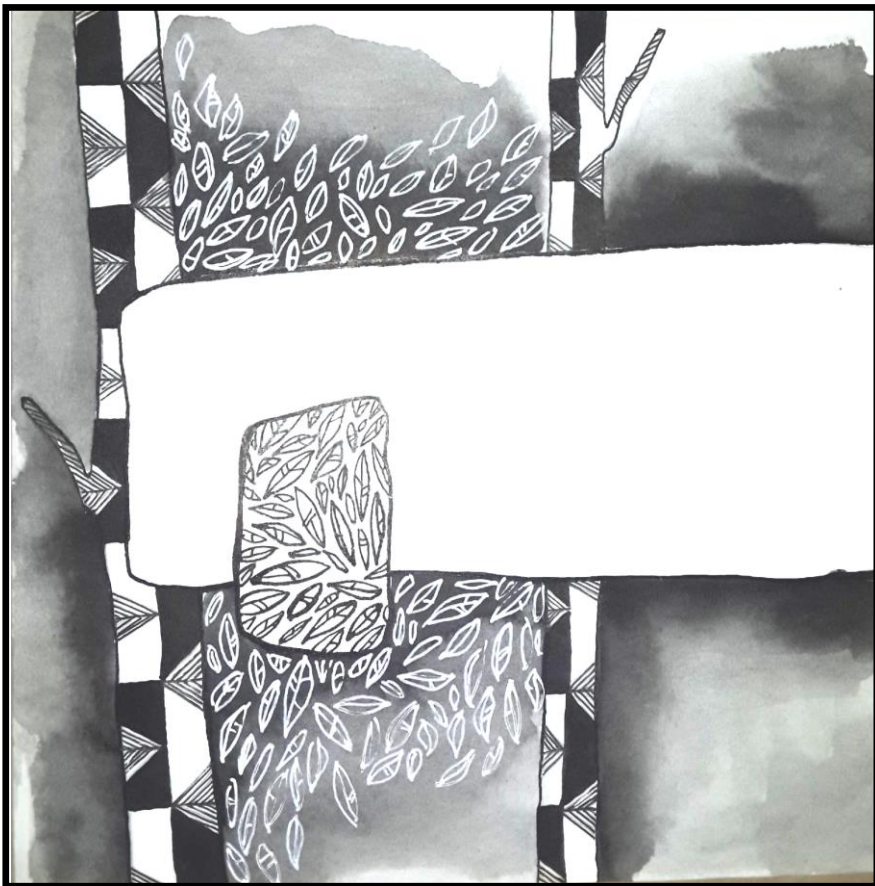

Fig.25

Fig.26

Teme-sarcini pentru lucrul individual:

Studentul trebuie să realizeze opt compoziții cu un motiv din forme organice ori neorganice, stilizat, în care se va vor folosi:

- linie de o singură grosime;
- contraste de linii;
- diferite grosimi liniare și structuri texturale;
- linie de o singură grosime, cu efect tridimensional;
- linie cu implicarea unei culori;
- linie de diferite grosimi, cu două culori;
- linie de diferite grosimi, cu trei culori;
- compoziție cu dominantă cromatică.

Cerințe:

- să fie scoase în evidență cele mai caracteristice proprietăți plastice ale motivului;
- să se evidențieze principalul și să se elimine ceea ce este neesențial în motivul din forme organice ori neorganice;
- să fie corect asamblate elementele compoziției motivului stilizat pe hârtie;
- să fie selectată corect soluția grafică și cromatică, în conformitate cu caracterul obiectului, pentru a amplifica expresivitatea însușirilor naturale;
- lucrările să fie realizate cu acuratețe și corectitudine.

Dimensiunea lucrărilor: 15x15 cm.

Materiale: hârtie, pix cu gel, acuarelă (guașă, culori acrilice).

3.2. Stilizarea formelor vegetale

Principiul de bază al imaginii stilizate este obținerea unei expresivități maxime, când scopul principal nu este autenticitatea. Aici, linia posedă un caracter mult mai distinct, mai precizat, fiind dusă conștient și distinct de la un capăt la altul.

Expresivitatea artistică este obținută prin aplicarea elementelor de limbaj plastic și a mijloacelor de expresie plastice, prelucrarea grafică a formei și evidențierea însușirilor sale naturale. În imaginea decorativă, planurile îndepărtate și cele apropiate nu vor fi separate unul de altul atât de dinamic. La crearea imaginii decorative, se manifestă o abordare analitică mai complexă, deoarece în acest caz se produce prelucrarea formei, exagerarea unor însușiri caracteristice ale formei din natură, pentru a mări gradul de expresivitate. În cazul dat însă, este alogic a transforma formele obtuze în forme unghiulare, cele alungite – în prescurtate; mai corect ar fi să se concentreze atenția asupra obiectelor alungite, conferindu-le o formă și mai întinsă, subordonând acestui procedeu și formatul

compoziției. Decorul realizat poate avea un caracter destul de abstract, dar nu trebuie să fie în contradicție cu forma motivului vegetal ales.

În imaginea stilizată, un loc aparte îl ocupă formele vegetale. Acestea pot fi perețiidecorați ai unei încăperi, stofe decorative, goblenuri, tapiserii, diverse panouri și multe altele. Istoria artelor ne oferă o mulțime de exemple de imagini ale vegetației atât în lucrări decorative de interior, cât și în lucrările de șevalet, în obiecte cotidiene.

Odată ce am stabilit cum va fi compoziția – statică sau dinamică –, începem să lucrăm la imaginea motivelor din care va fi constituită. Este necesar, de asemenea, să se acorde atenție perspectivei obiectului reprodus.

În cazul compoziției statice, este mai rațional a evita unghiul de vedere de trei sferturi și a utiliza unghiul de vedere de sus sau lateral, amplasând motivul pe axa verticală sau orizontală.

În compoziția dinamică, este mai rațional să fie utilizate motivele privite în perspectivă și înclinate. În procesul stilizării, se admite libertatea în abordarea dimensiunilor elementelor, dar și modificarea proporțiilor, dacă deformarea respectivă este determinată de scopul compozițional, creează expresivitate și intensitate. În cazul stilizării (transformării) a motivului reprodus, o importanță deosebită o au porțiunile în care sunt coturi și curburi. Anume ele vor constitui locurile pentru transformare – stilizare.

La etapa inițială, este necesar a face crochiuri după natură, alegând cel mai reușit unghi de vedere. În timpul realizării crochiului, se va atrage atenția la studierea structurii motivului vegetal, amplasarea și forma petalelor, frunzelor, ornamentarea lor, la posibila hiperbolizare a unor elemente aparte, care prezintă un interes deosebit în motivul vegetal ales.

Este necesar să fie găsit un aranjament ritmic interesant al motivului. În același timp, pot fi schimbate numărul de elemente reproduse, dimensiunile lor, distanța dintre ele, unghiul de înclinare în perspectivă (de exemplu, numărul de

frunze, flori, pomușoare pe ram, dimensiunile lor). Pentru a conferi expresivitate însușirilor plastice ale motivului vegetal, pot fi schimbate proporțiile unor elemente separate (lungirea sau scurtarea lor), poate fi deformată însăși forma. În același timp, particularitățile specifice ale motivului vegetal pot fi abstractizate la maxim, fiind reduse până la convenționalitate.

În procesul de lucru, se va atrage atenția la alegerea mijloacelor de expresie plastice, pentru tratarea motivului vegetal. Astfel, în cazul abordării liniilor subțiri, imaginea lasă o senzație de gingășie și sensibilitate. Liniile groase conferă desenului tensiune, acțiune. Atunci când se folosește această linie, se cere precizie și capacitate de sinteză.

Imaginea creată, care conține linii de diferite grosimi și de diferite densități, în procesul realizării imaginii artistice, conferă sensibilitate discursului spațial, semnificând mișcarea, exprimând evoluția. În cazul când este necesar a obține expresivitatea siluetei, este folosită tratarea imaginii prin diferite texturi liniare ale motivului (Figura 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35).

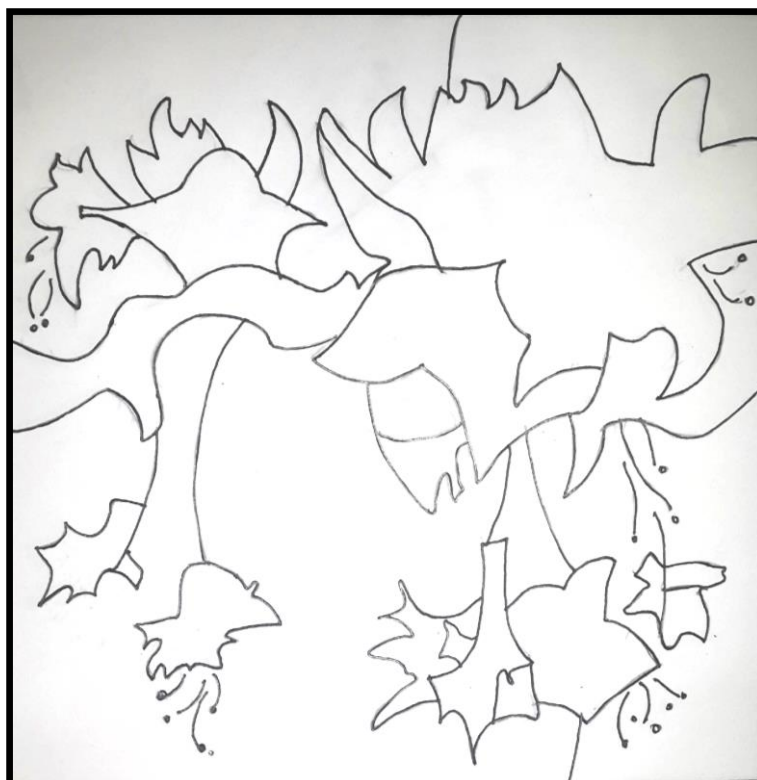

Fig. 27

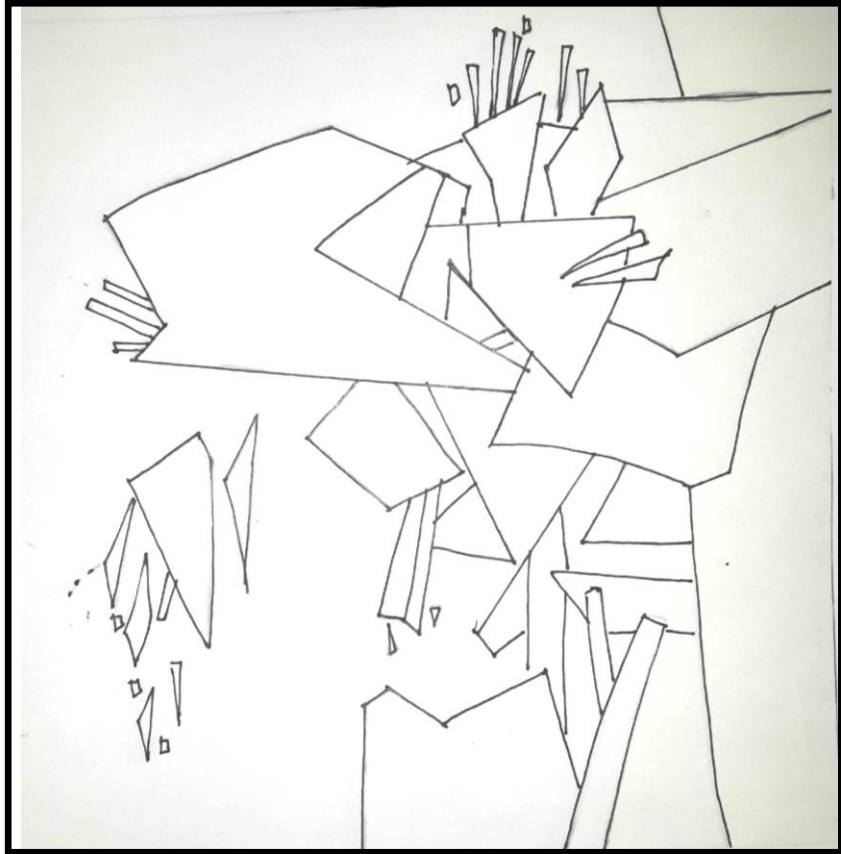

Fig.28

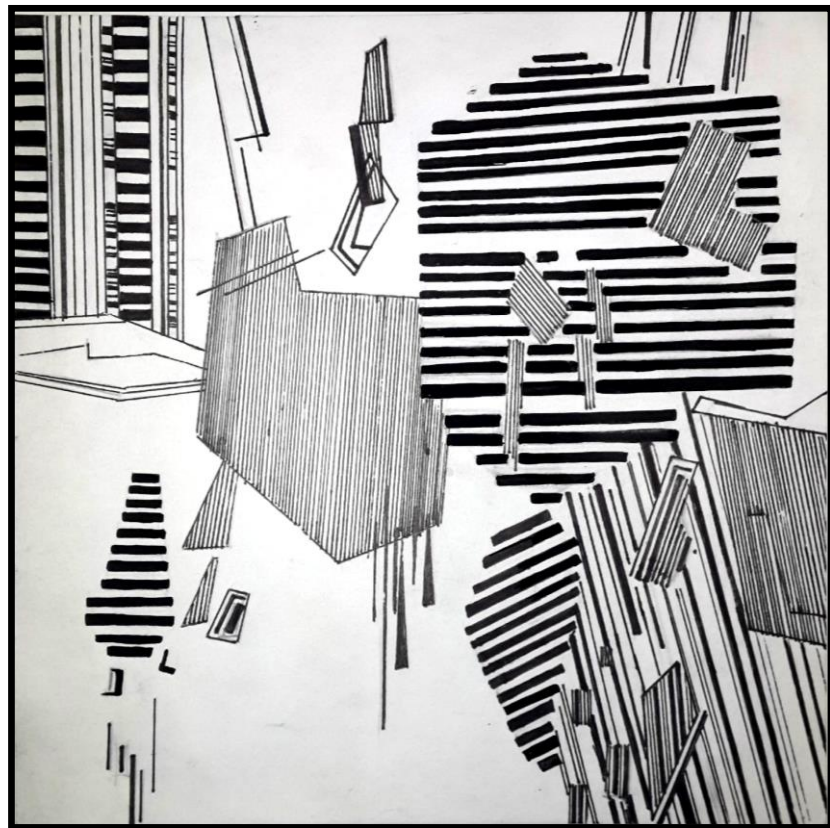

Fig. 29

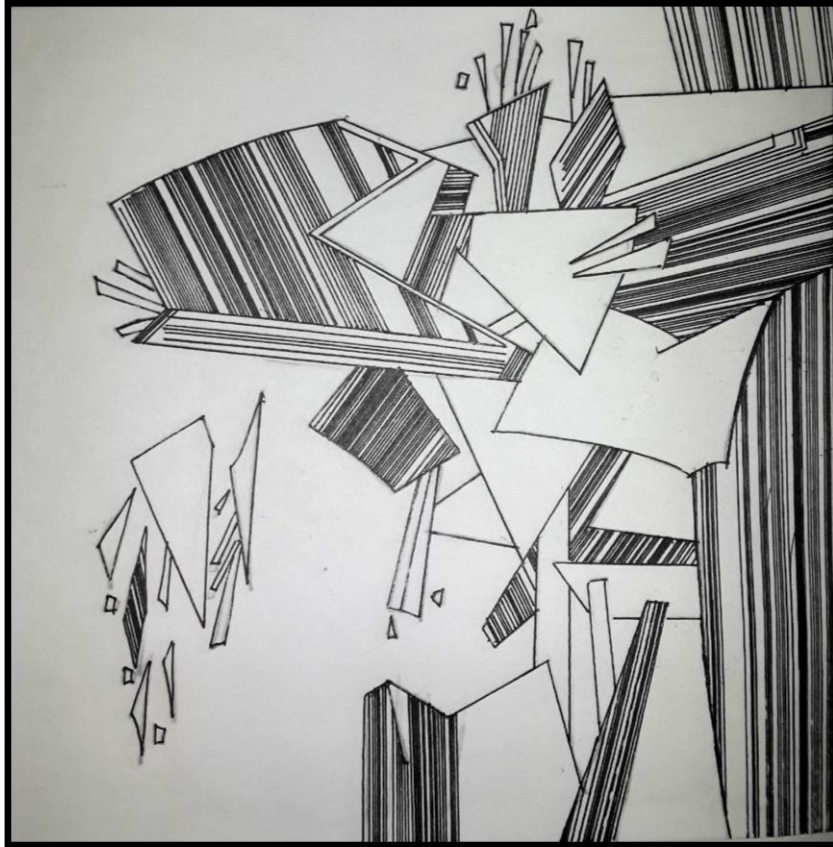

Fig.30

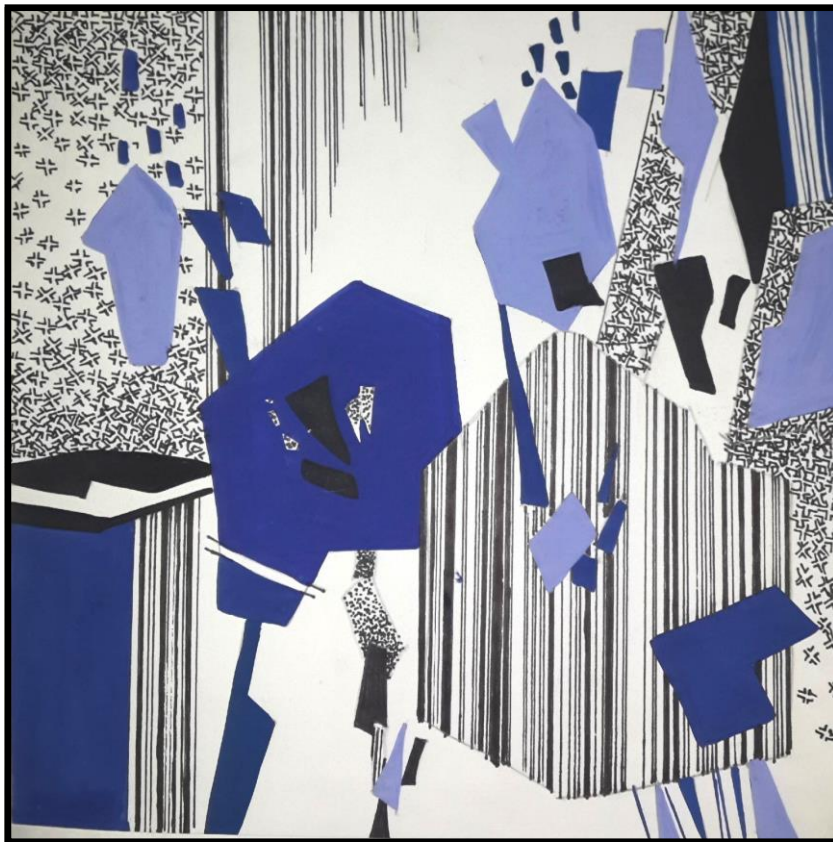

Fig. 31

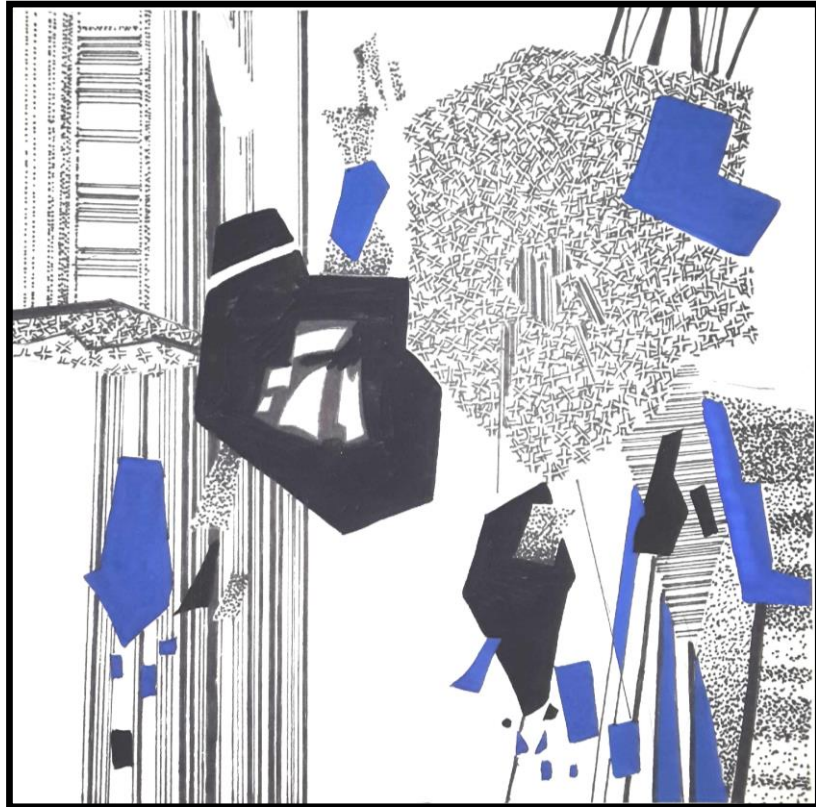

Fig.32

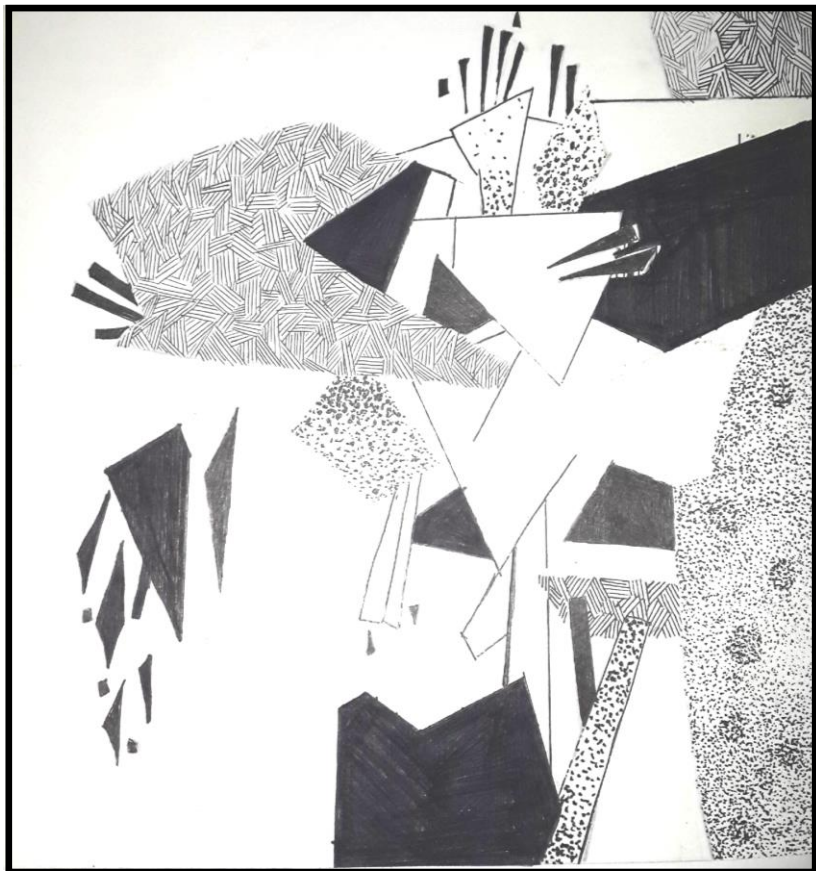

Fig.33

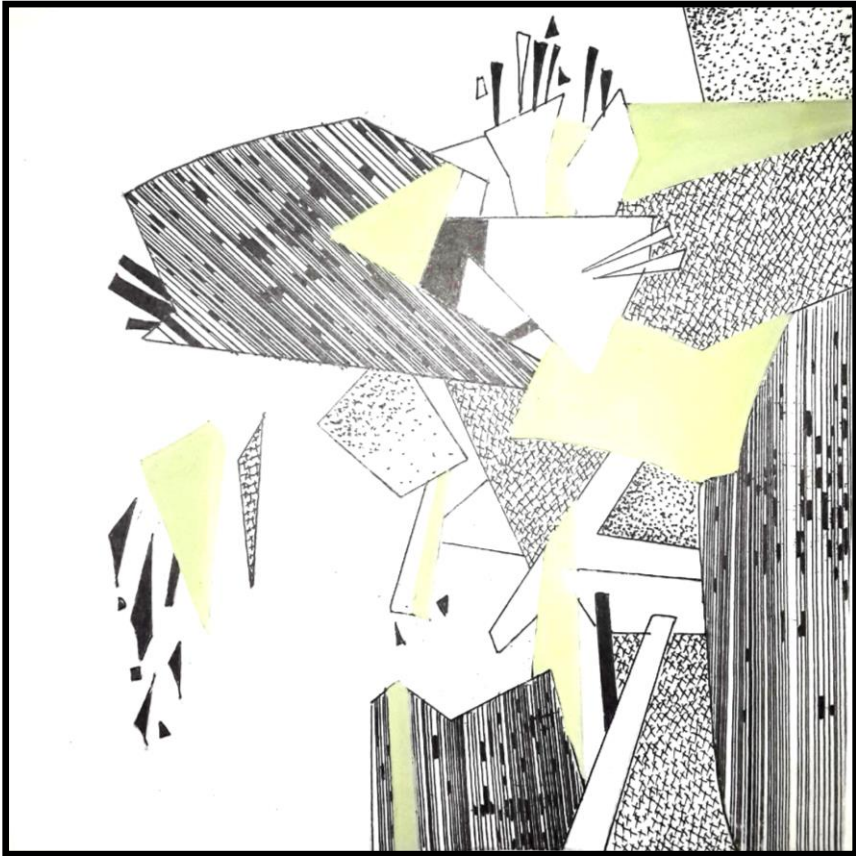

Fig.34

Fig.35

Teme-sarcini pentru lucrul individual

Studentul trebuie să realizeze opt compoziții cu un motiv vegetal stilizat, în care se vor folosi:

- linie de o singură grosime;
- contraste de linii;
- diferite grosimi liniare și structuri texturale;
- linie de o singură grosime, cu efect tridimensional;
- linie cu implicarea unei culori;
- linie de diferite grosimi, cu două culori;
- linie de diferite grosimi, cu trei culori;
- compoziție cu dominantă cromatică.

Cerințe:

- să fie scoase în evidență cele mai caracteristice proprietăți plastice ale motivului vegetal;
- să se evidențieze principalul și să se elimine ceea ce este neesențial în motivul vegetal;
- să fie corect asamblate elementele compoziției motivului stilizat pe hârtie;
- să fie selectată corect soluția grafică și cromatică, în conformitate cu caracterul obiectului, pentru a amplifica expresivitatea însușirilor sale naturale;
- lucrările să fie realizate cu acuratețe și corectitudine.

Dimensiunea lucrărilor: 15x15 cm.

Materiale: hârtie, pix cu gel, acuarelă (guașă, culori acrilice).

3.3. Stilizarea insectelor

Fluturii, libelulele și gândacii sunt foarte expresivi datorită formelor, siluetei lor, cromaticii bogate și diversității de ornamente ale corpurilor. Se propune obținerea unei generalizări și a unui laconism maxim ale motivului *insectei* redată, utilizând următoarele procedee de stilizare: geometrizarea, asamblarea într-o formă geometrică și generalizare până la forma simbolică.

Laconismul poate fi obținut prin prelucrarea convențională a formelor cu elemente geometrice simple. La realizarea și crearea imaginii artistice a acestui motiv, este necesar să se acorde o atenție deosebită cromaticii motivului stilizat. Soluția cromatică trebuie să fie convențională și decorativă, în formă de structură ornamentală (Figura 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45).

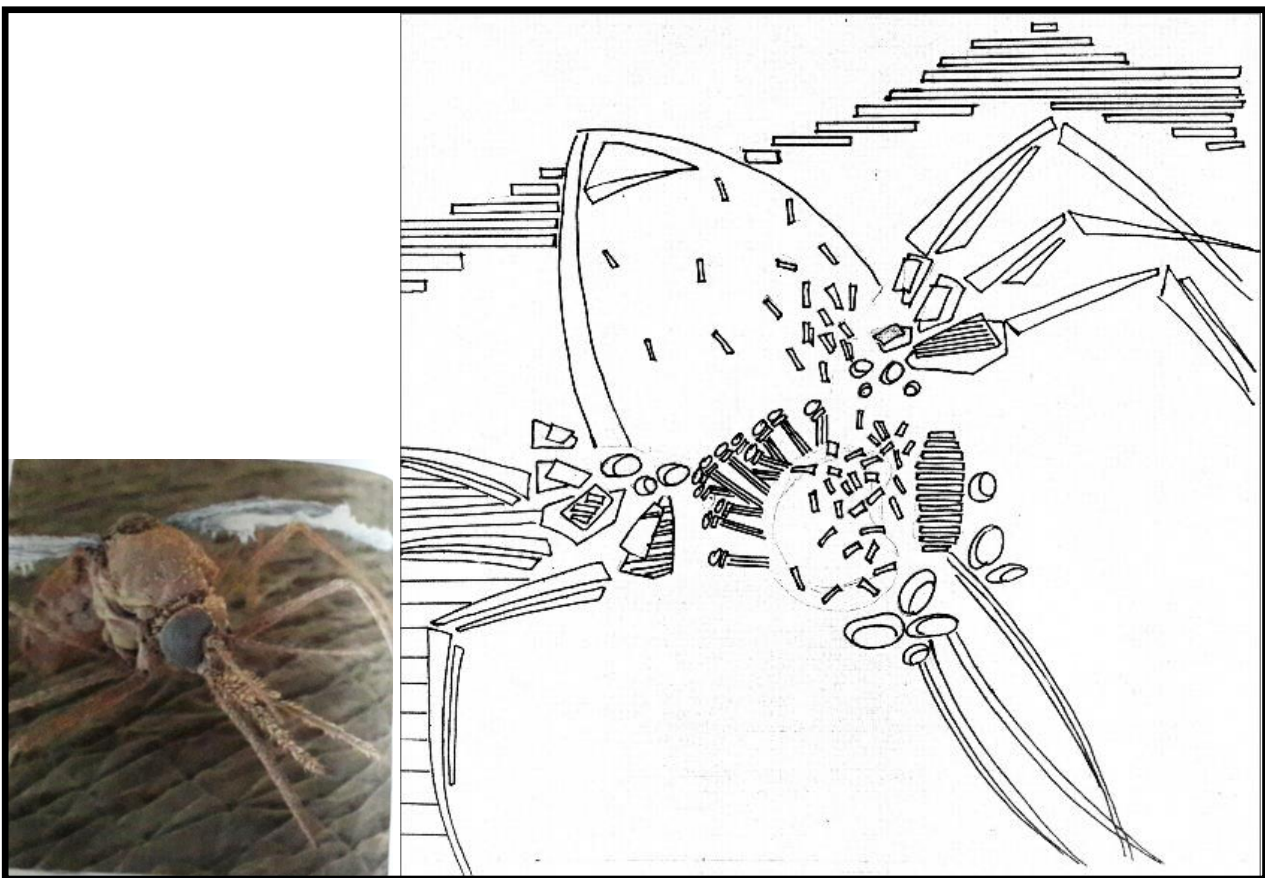

Fig.36

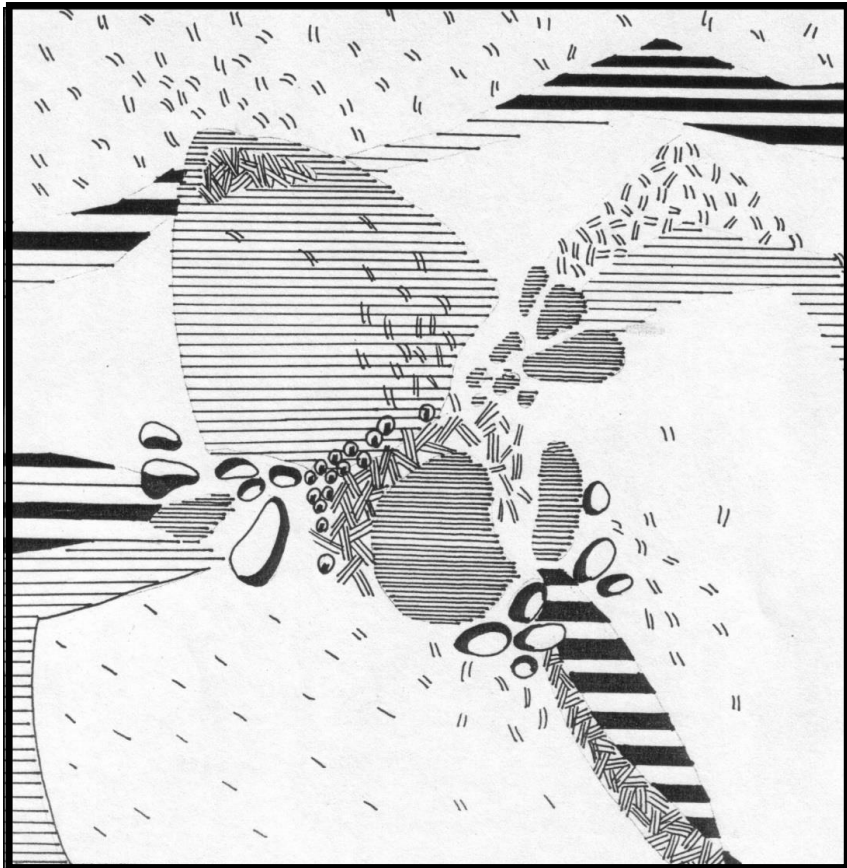

Fig.37

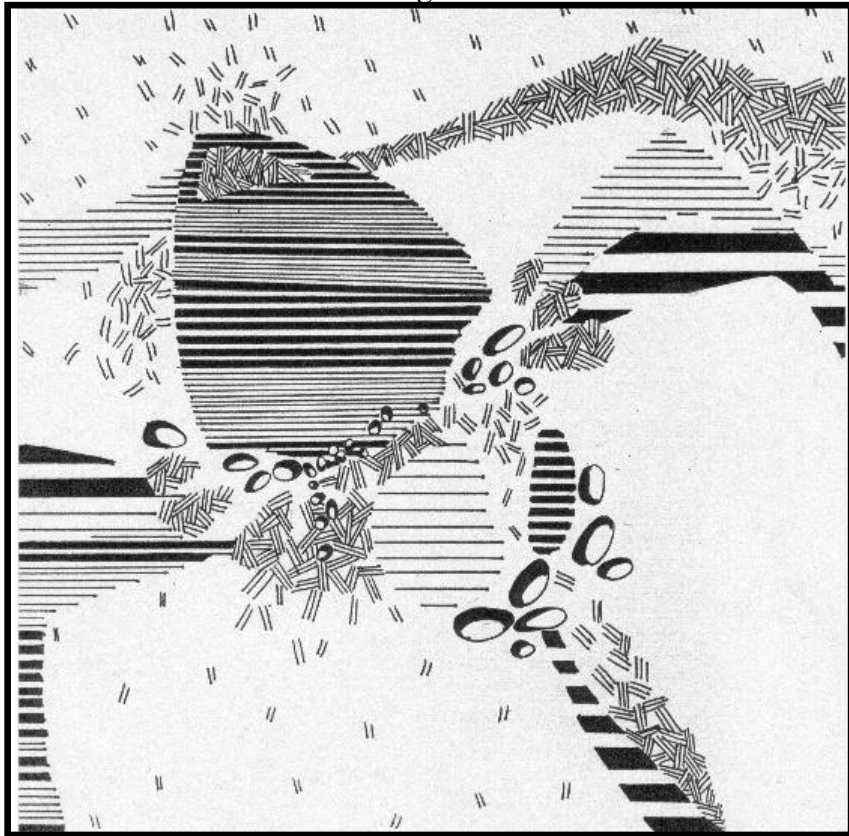

Fig.38

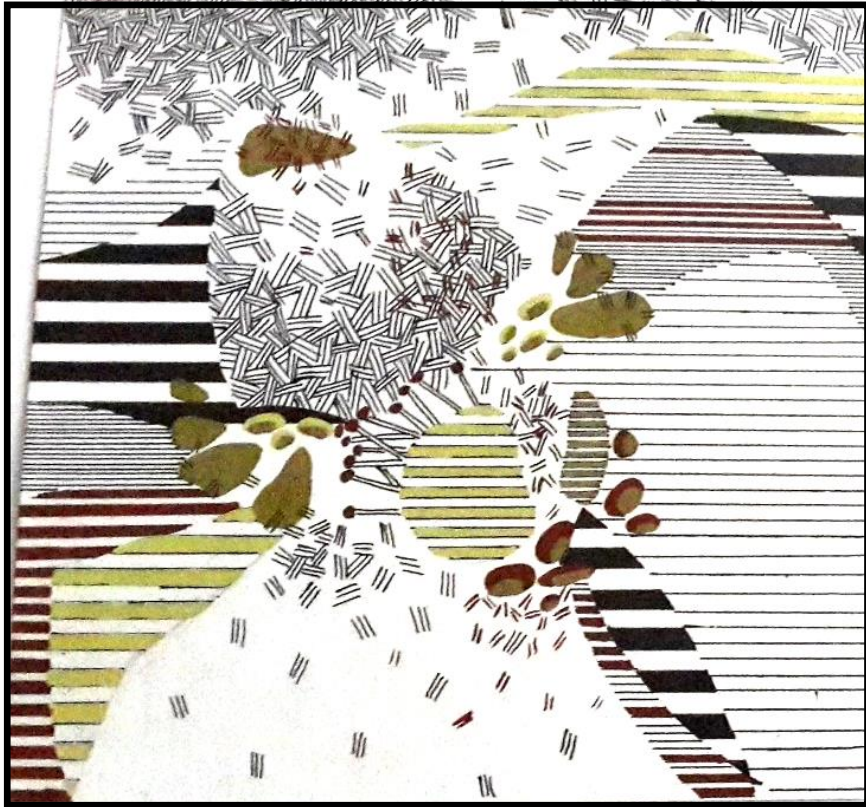

Fig.39

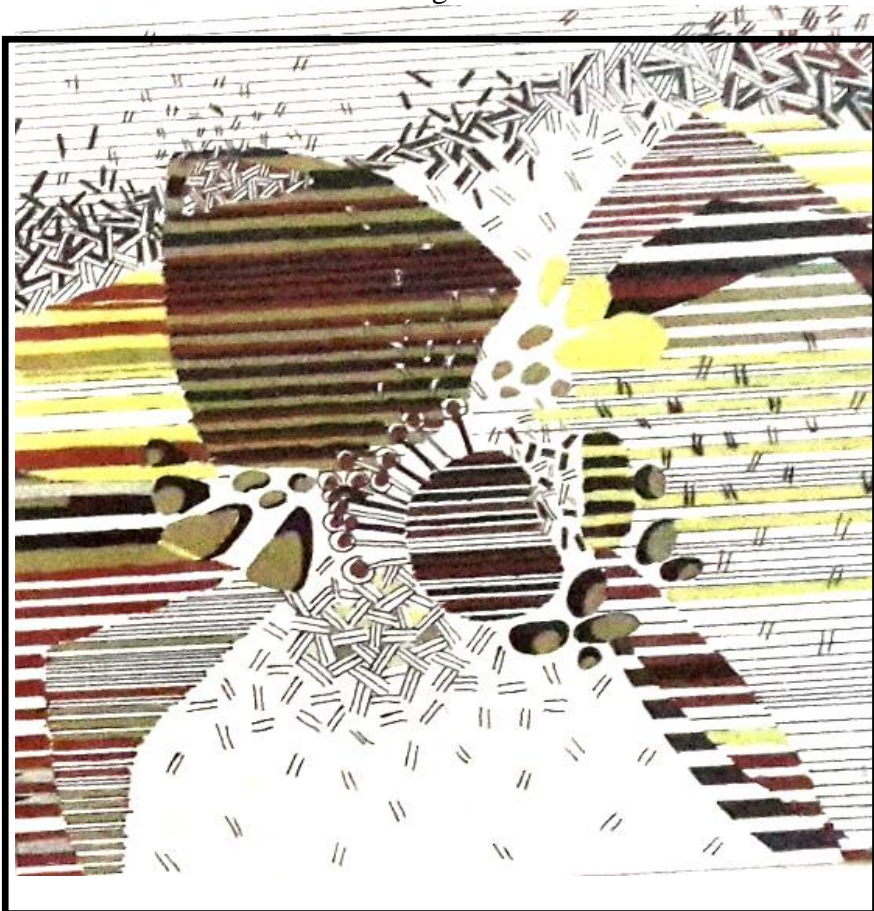

Fig.40

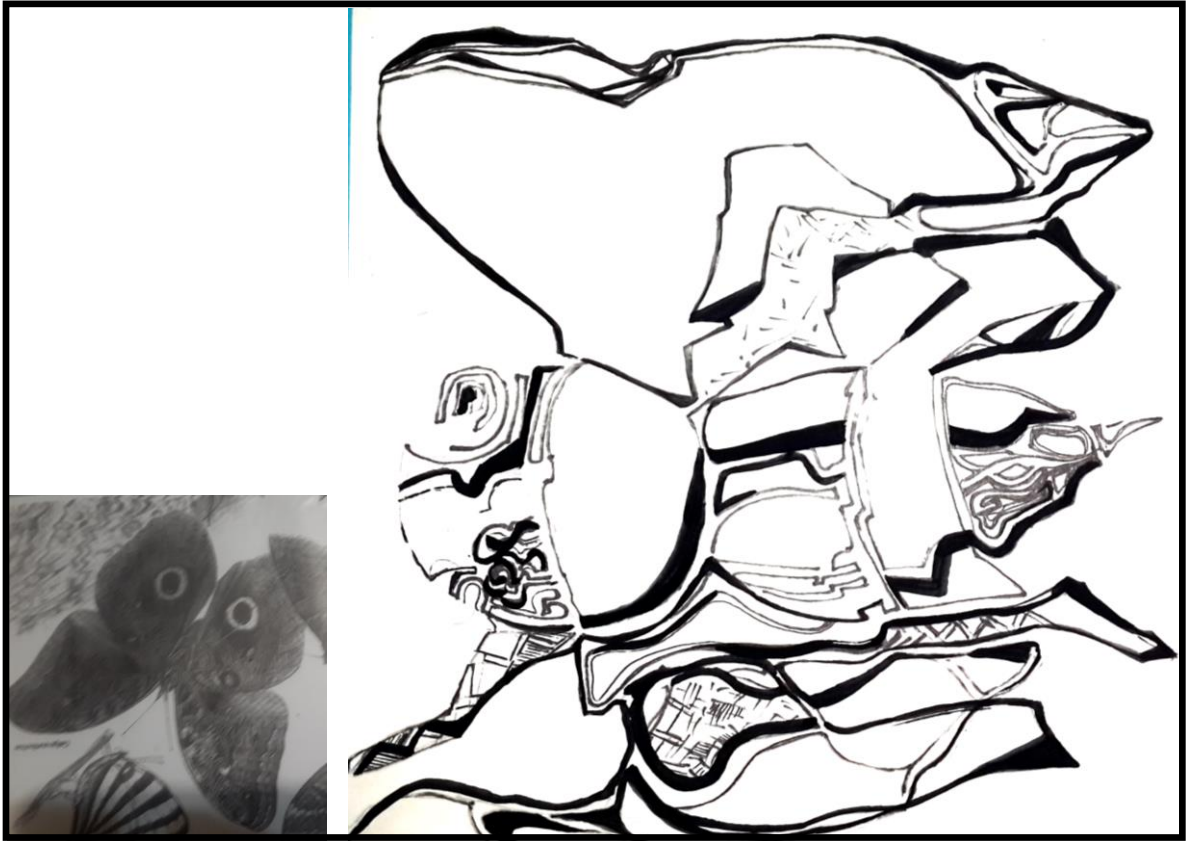

Fig.41

Fig.42

Fig.43

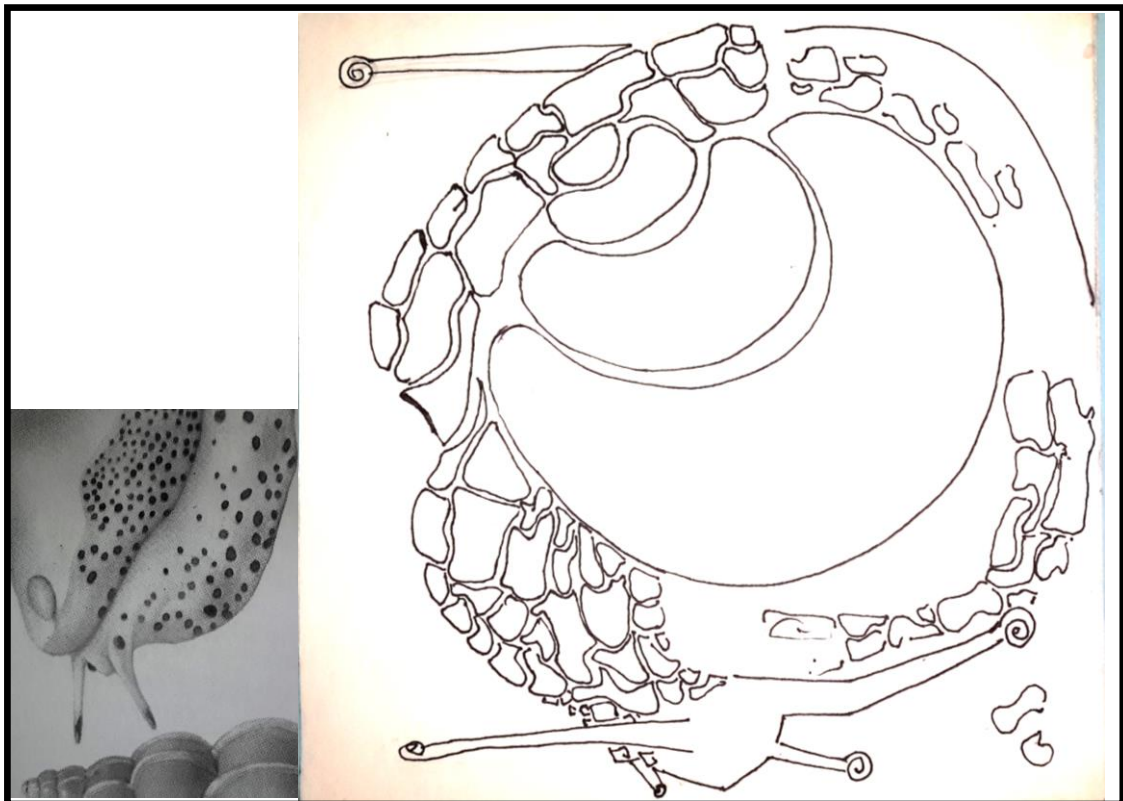

Fig.44

Fig.45

Teme-sarcini pentru lucrul individual

Studentul trebuie să realizeze cinci compoziții cu motivul *insecte*, stilizat, în care se vor folosi:

- linie de o singură grosime;
- contraste de linii;
- diferite grosimi liniare și structuri texturale;
- linie de diferite grosimi, cu trei culori;
- compoziție cu dominantă cromatică.

Cerințe:

- să fie scoase în evidență cele mai caracteristice proprietăți plastice ale motivului;
- să se evidențieze principalul și să se elimine ceea ce este neesențial în motivul *insecte*;
- să fie corect asamblate elementele compoziției motivului stilizat pe hârtie;

- să fie selectată corect soluția grafică și cromatică, în conformitate cu caracterul motivului, pentru a amplifica expresivitatea însușirilor sale naturale;
- lucrările să fie realizate cu acuratețe și corectitudine.

Dimensiunea lucrărilor: 15x15 cm.

Materiale: hârtie, pix cu gel, acuarelă (guașă, culori acrilice).

3.4. Stilizarea formelor zoomorfe

Dacă în desenul academic accentul principal se pune pe identificarea plasticii animalului în mișcare, atunci în imaginea stilizată accentele sunt deplasate spre evidențierea chipului animalului reprodus, prin factura blănii sau a pielii, culoarea penajului, silueta caracteristică. Motivele zoomorfe, prin forma și culoarea lor variată, constituie o sursă inepuizabilă de inspirație pentru artiștii plastici. Variația culorilor, a curiozităților și a mediului în care trăiesc fac posibilă crearea unor forme compoziționale expresive (Figura 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58).

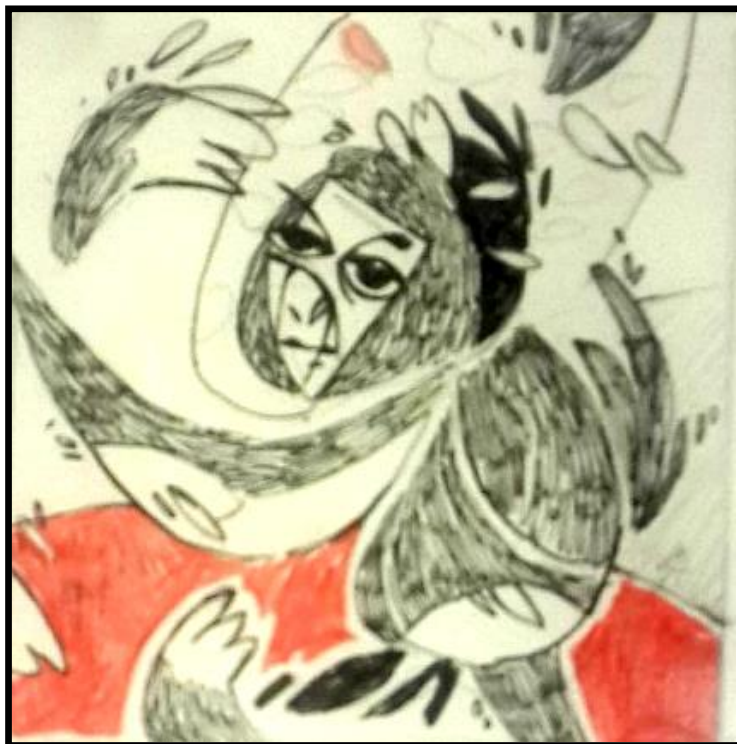

Fig.46

Fig.47

Fig. 48

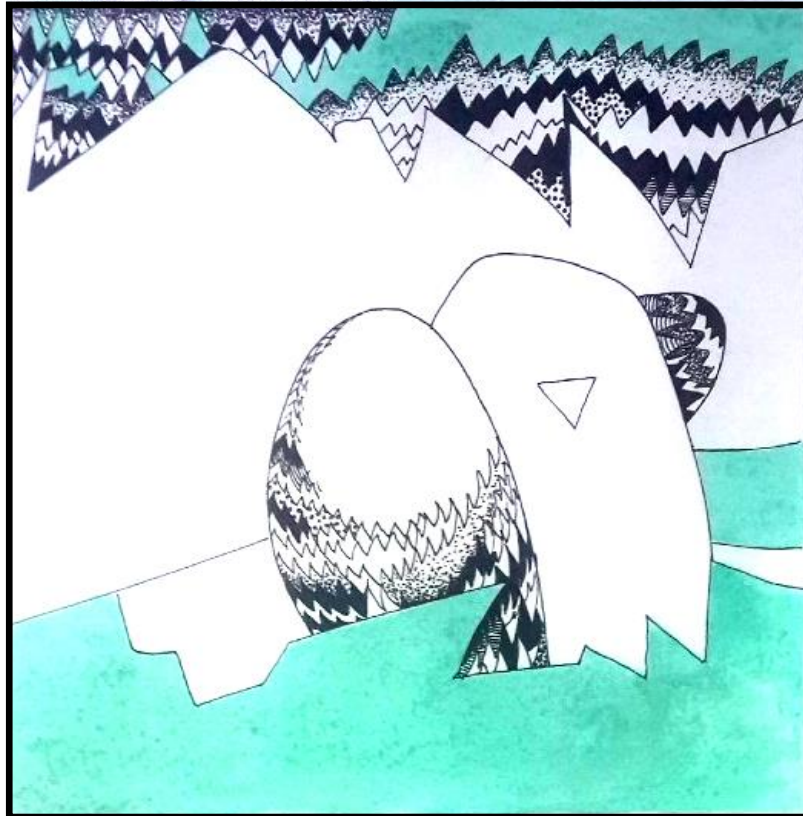

Fig.49

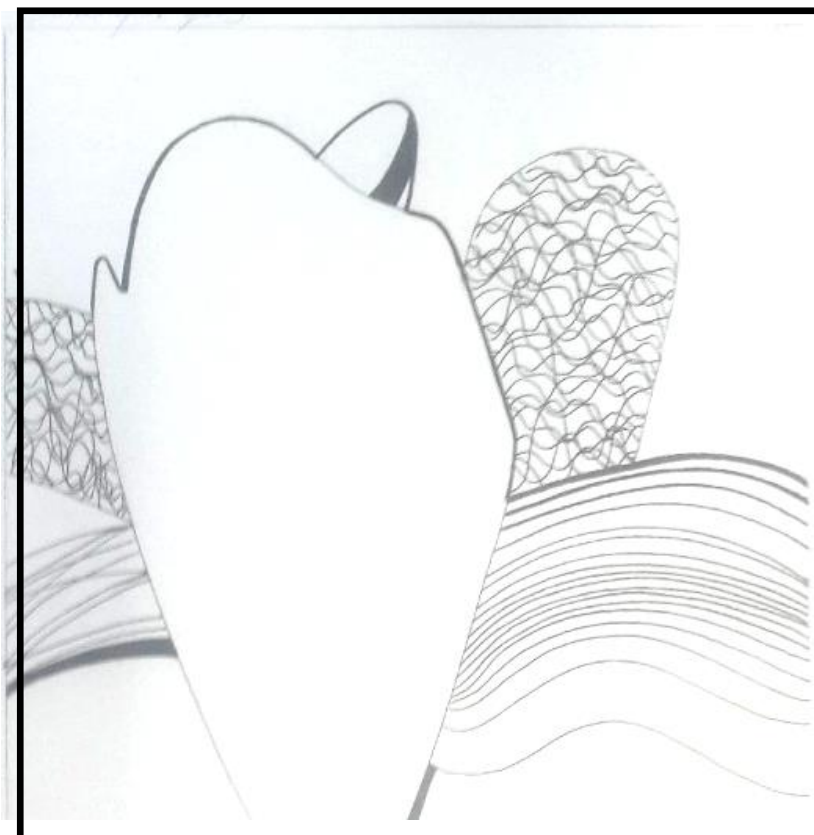

Fig.50

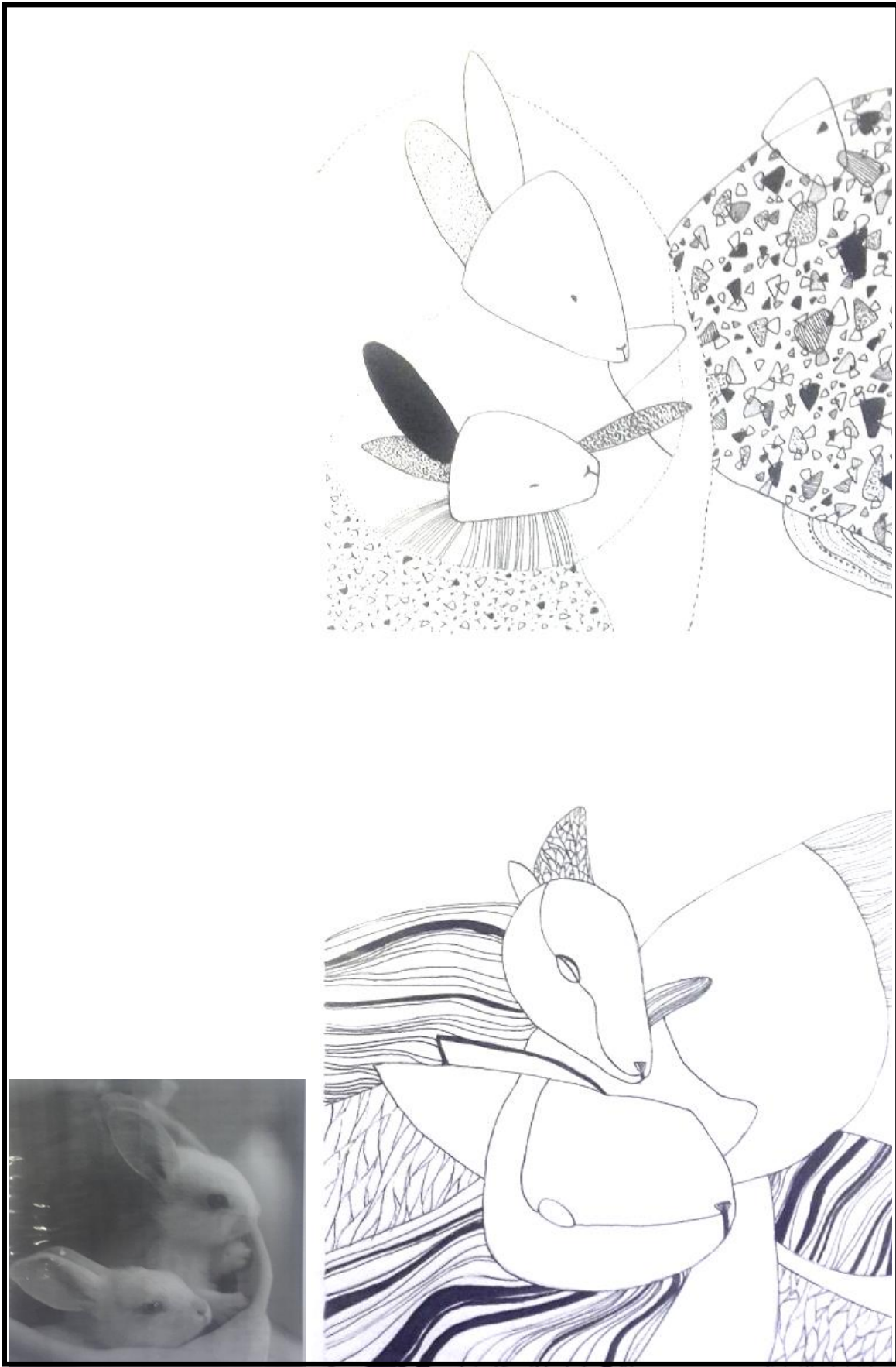

Fig.51

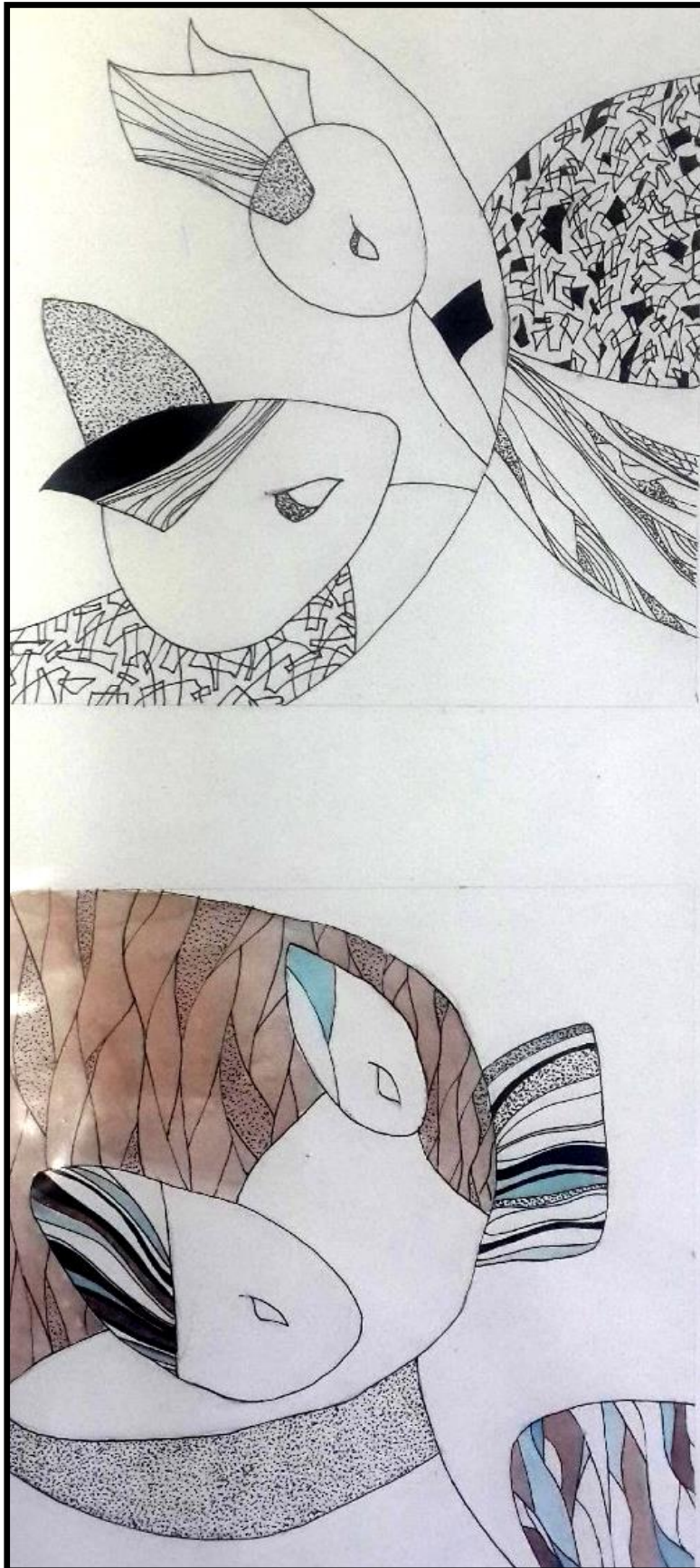

Fig.52

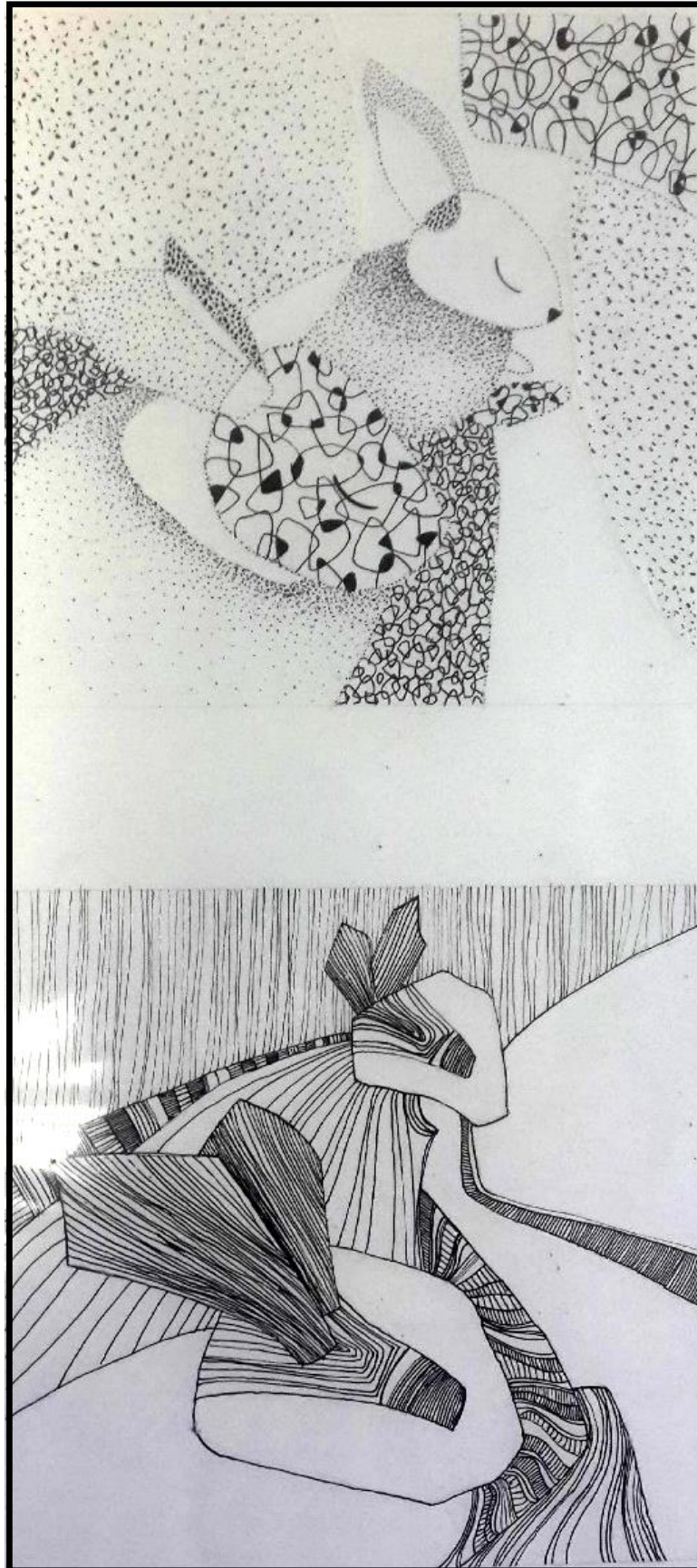

Fig.53

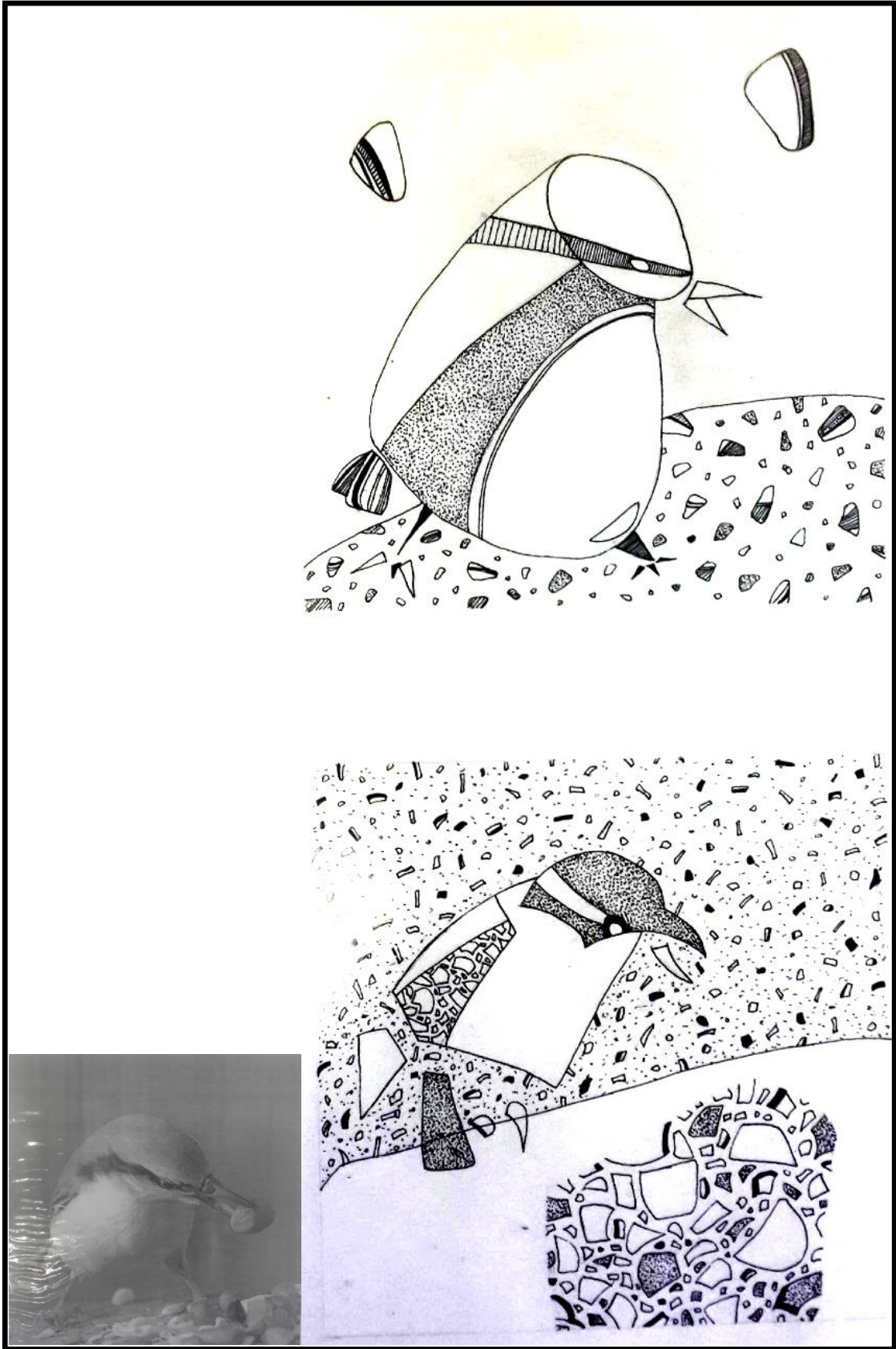

Fig.54

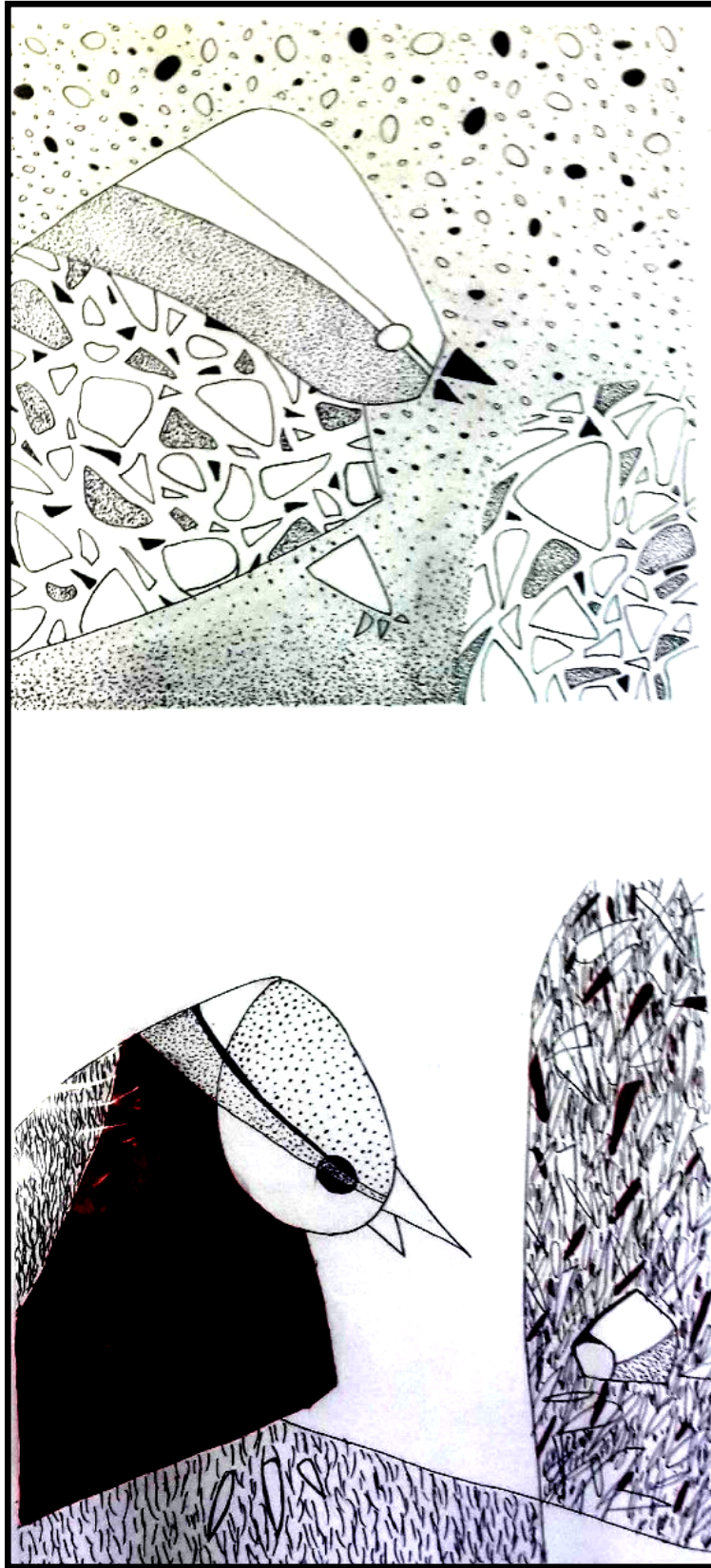

Fig.55

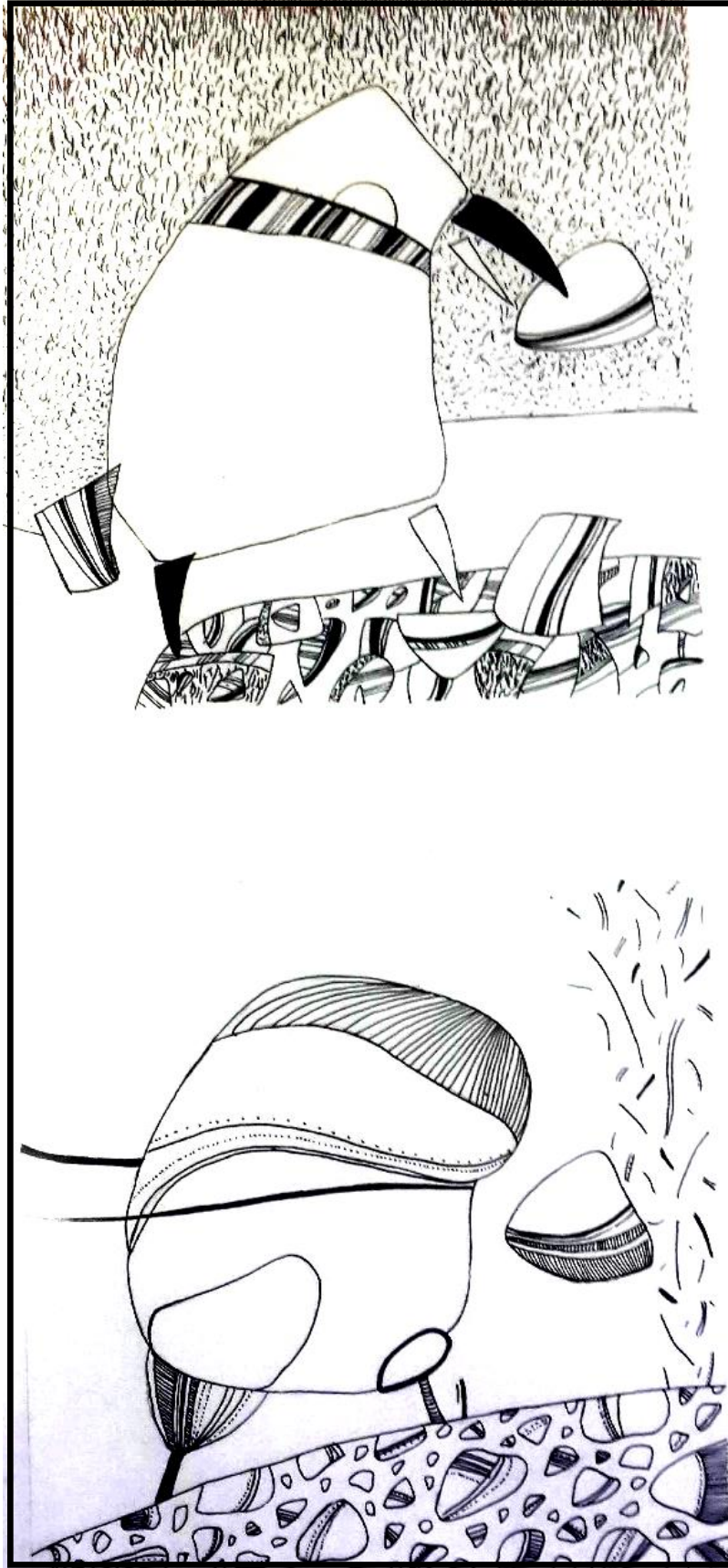

Fig.56

Fig. 57

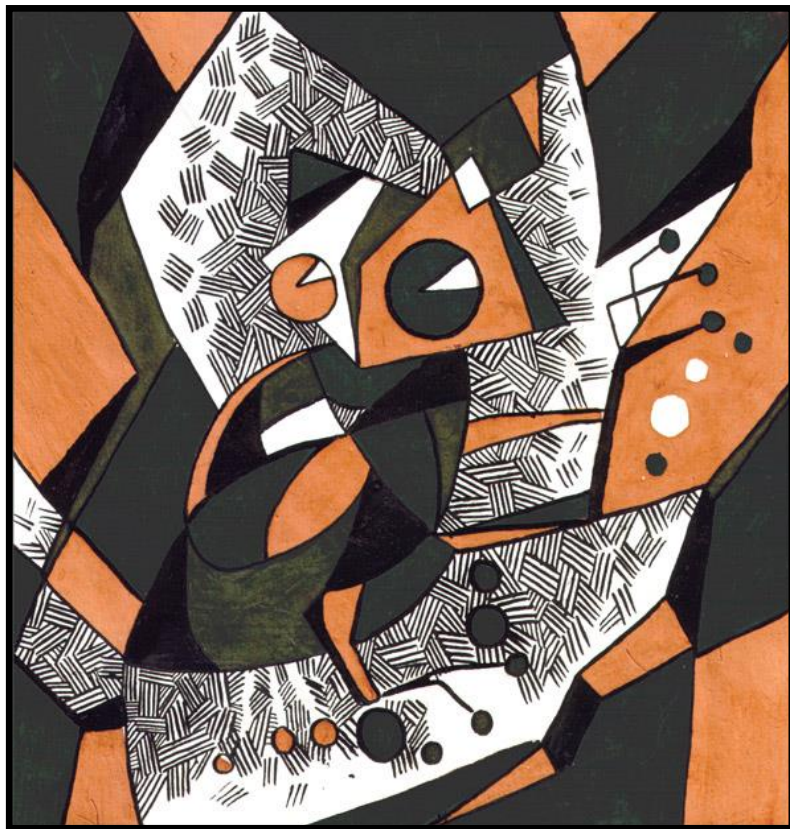

Fig.58

La baza tuturor metodelor de stilizare a formelor din natură se află un principiu plastic unic – transformarea artistică a formelor din natură cu ajutorul și aranjarea întregului spectru de mijloace de expresie plastice, inclusiv: forma, spațiul, configurația acestora, tonul, ritmul, textura, cu proprietățile tensionale ale întregului câmp al imaginii compozițiile.

Originalitatea constă nu în deformarea maximă a obiectului, până când acesta devine de nerecunoscut, ci în metoda originală de a reproduce cele văzute, uneori destul de obișnuite. În pofida stilizării, obiectul trebuie să fie înțeles și ușor recunoscut. Este important ca toate obiectele dintr-o compoziție să fie tratate în același stil, dar nu să creeze impresia unor fragmente decupate din diferite contexte și adunate ocazional pe câmpul compozițional. Unul și același motiv poate fi transformat în diferite moduri: aproape de natură sau ca o aluzie la ea, asociativ; trebuie însă evitată tratarea prea realistă sau schematismul maximal, care fac ca obiectul să fie de nerecunoscut. Astfel, un indiciu oarecare poate fi făcut dominant; în acest caz, forma obiectului se schimbă în direcția modificării însușirii caracteristice, căpătând simbolism.

Încărcarea excesivă cu detalii va împiedica integritatea formei și va complica perceperea generală a compoziției. Se cere ca forma motivului să nu fie prea întretăiată și să se circumscrie unor forme geometrice simple. Forma motivului zoomorf trebuie să capete caracter convențional – decorativ –, în același timp, în unul și același motiv veridicitatea imaginii poate să se îmbine cu elemente ale convenționalismului mitologic.

Stilizarea motivelor zoomorfe are anumite particularități. Este posibilă abstractizarea detaliilor, încălcarea proporțiilor, la crearea unei forme a siluetei expresive, simplificarea formei până la o formă geometrică simplă (procedul geometrizării formei). Spre deosebire de formele vegetale, posibilitățile de transformare a formelor zoomorfe sunt limitate. De exemplu, în pofida oricăror transformări, pasărea trebuie să rămână pasăre, dar ea poate să nu fie o pasăre

concretă (cioară sau stârc), dar o pasăre în general, care posedă însușiri tipice – cioc, aripi, coadă. Este necesar să fie subliniată caracteristica plastică a formei motivului zoomorf.

La crearea unei imagini expresive, stilizarea și abstractizarea se fac în așa mod, încât motivul zoomorf să poată fi recunoscut.

Teme-sarcini pentru lucrul individual

Studentul trebuie să realizeze cinci compoziții cromatice cu motive stilizate (forme zoomorfe), cu simplificarea maximală a formei motivului, apropiind-o de o formă geometrică simplă (geometrizarea formei).

Cerințe:

- să fie scoase în evidență cele mai caracteristice proprietăți plastice ale motivului;
- să se evidențieze principalul și să se elimine ceea ce este neesențial în motivul zoomorf, cu simplificarea maximală a formei;
- să fie corect asamblate elementele compoziției motivului stilizat pe hârtie;
- să fie selectată corect soluția cromatică, în conformitate cu caracterul motivului, pentru a amplifica expresivitatea însușirilor sale naturale;
- lucrările să fie realizate cu acuratețe și corectitudine.

Dimensiunea lucrărilor: 15x15 cm.

Materiale: hârtie, acuarelă (guașă, culori acrilice).

3.5. Stilizarea figurii umane

Stilizarea figurii umane trebuie să se producă prin evidențierea formelor și particularităților caracteristice ale omului.

Sarcina de bază, pusă la realizarea imaginii artistice cu tematica *figura omului*, constă în determinarea centrului de subiect și componistic al câmpului compozițional. Centrul compoziției conține intriga subiectului, acțiunea de bază și principalii protagoniști. De aceea, realizând stilizarea figurii omului în câmpul compozițional, este necesar a stabili: proporția imaginii în raport cu formatul

hârtiei; particularitățile anatomice ale figurii umane sub diferite unghiuri de vedere, plastica mișcării, cromatică generală.

Studentul trebuie să cunoască:

- interacțiunea dintre armonia formelor și culorilor, tensiunea contrastelor;
- legitățile construcției unor corelații armonioase între plin și gol, între echilibrul maselor, între ritm și mișcare;
- unirea elementelor de limbaj plastic în toate tipurile de compoziții plastice, care pot fi: transparent, când un element se suprapune pe alt element și, prin urmare, se creează al treilea element; cu mai multe planuri, când un element vizual se ascunde după alt element; cu un element comun, când un element se atinge de un alt element din compoziție într-un punct; combinat;
- evidențierea centrului de interes în câmpul compozițional prin diverse modalități (prin orientarea elementelor către el; zona cea mai aglomerată cu detalii; contrastul cel mai puternic; mișcarea cea mai accentuată; pata cea mai grizată; culoarea cea mai pură etc.);
- principalele legi compoziționale: legea unității, contrastelor și stilurilor.

Stilizarea figurii omului în culoare poate fi redusă până la limita convenționalului; construirea imaginii decorative plane a figurii umane se bazează pe supremația liniei, culoarea este introdusă ca o pată decorativă, diversitatea de tonalități este limitată, utilizarea volumelor suprafețelor este îmbinată cu tratarea suprafețelor plane. Anume îmbinarea tuturor acestor procedee formează caracterul stilizat al imaginii figurii omului (Figura 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70).

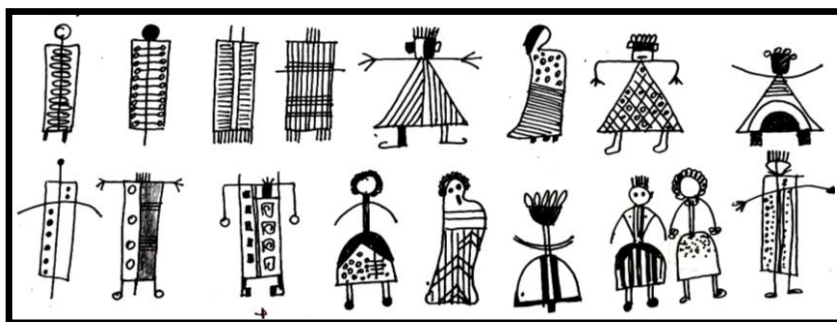

Fig.59

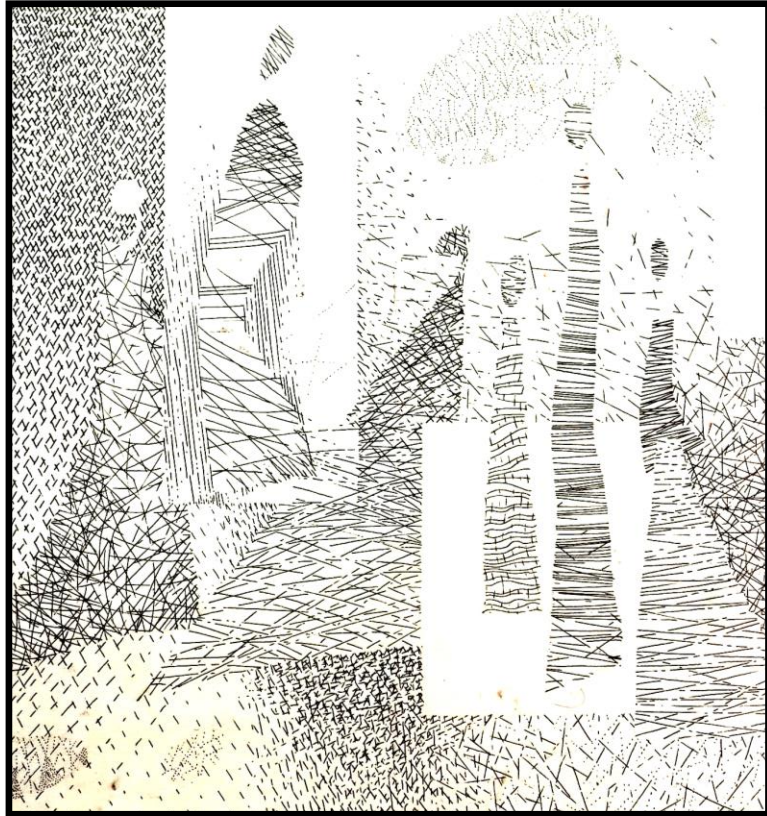

Fig. 60

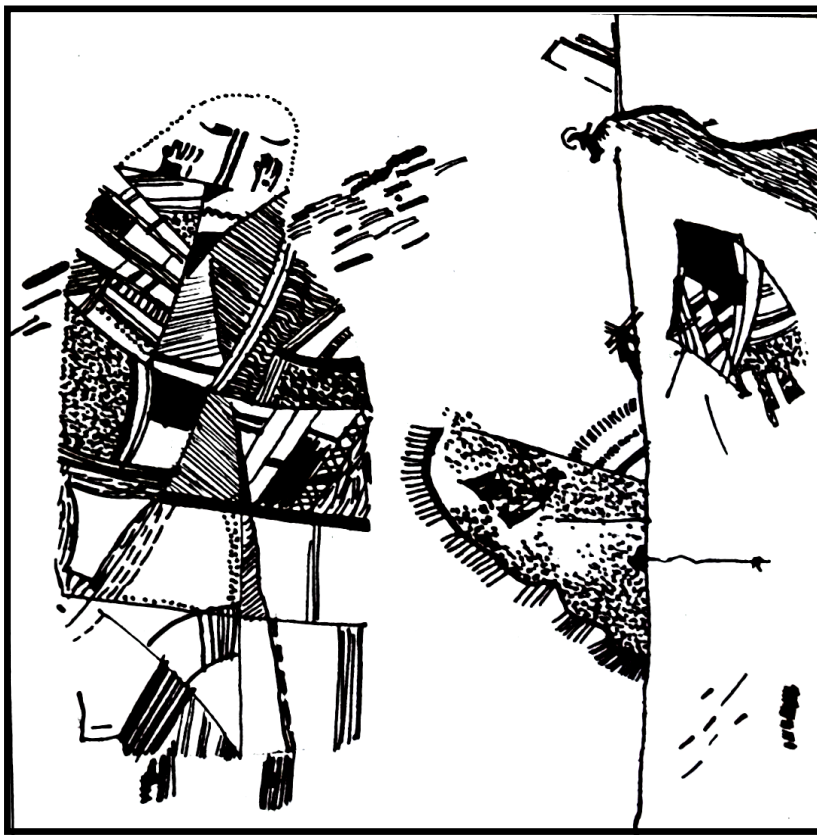

Fig.61

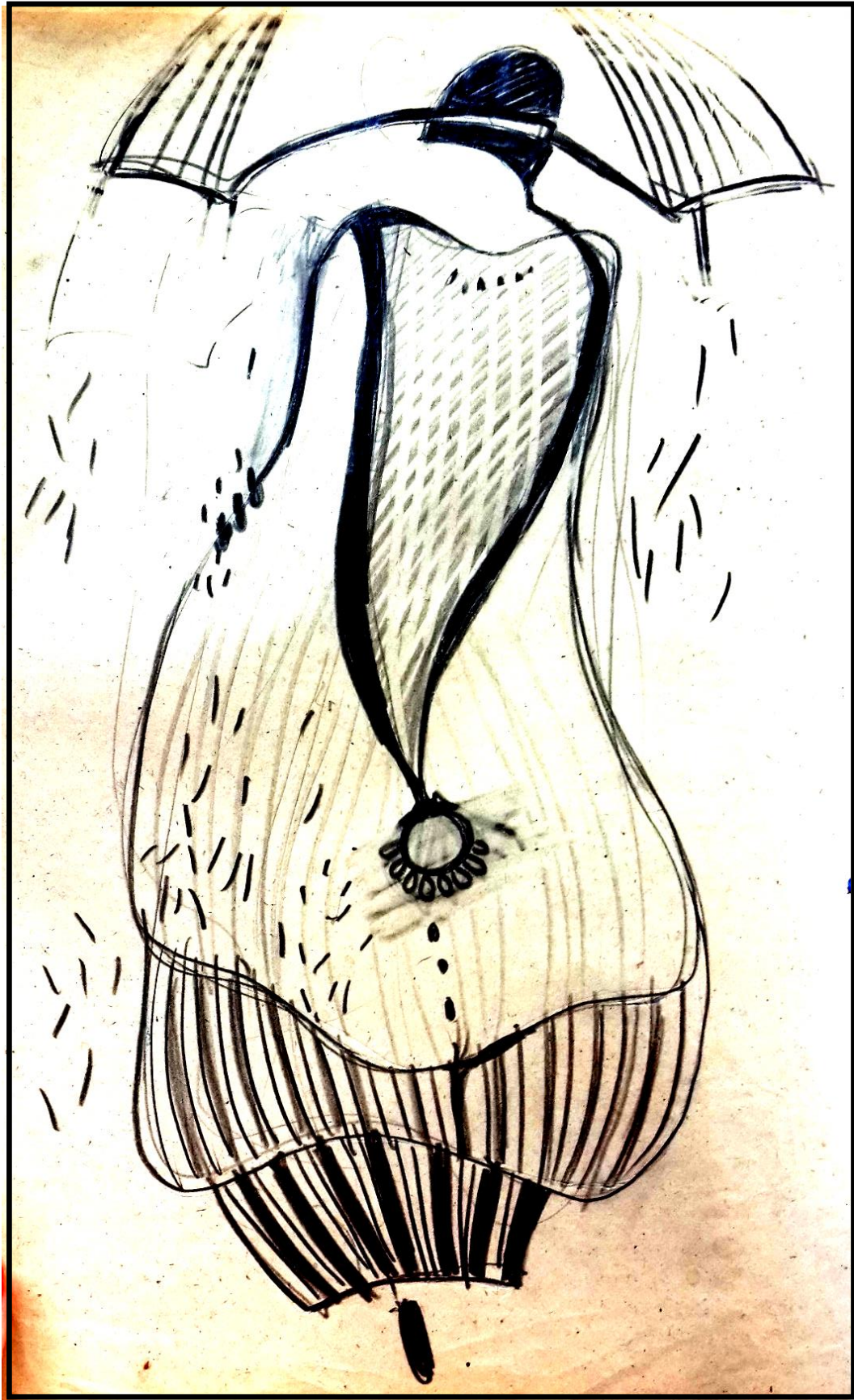

Fig.62

Fig.63

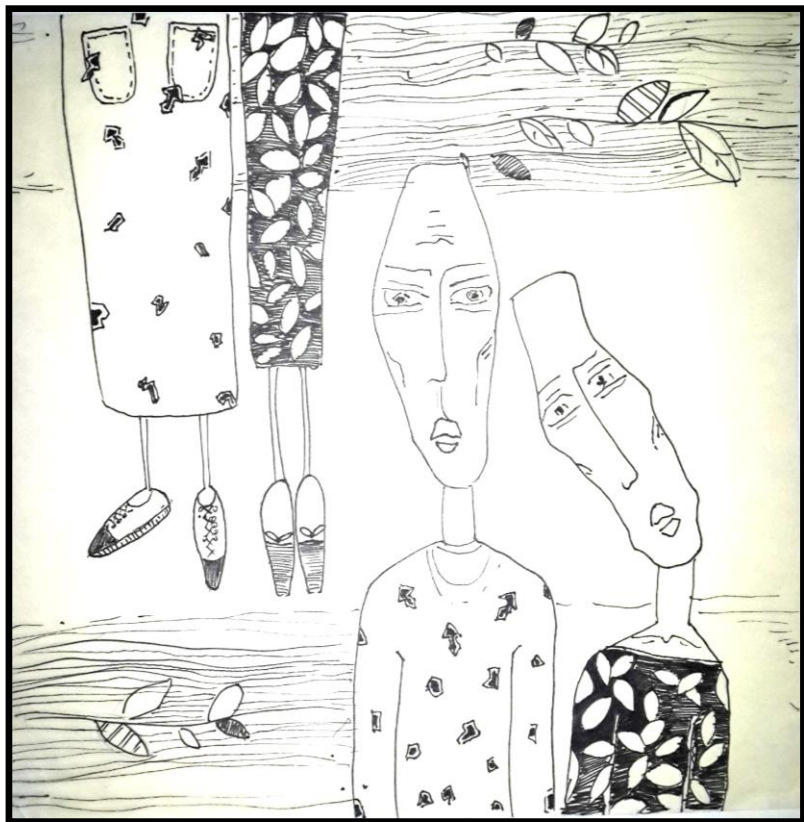

Fig.64

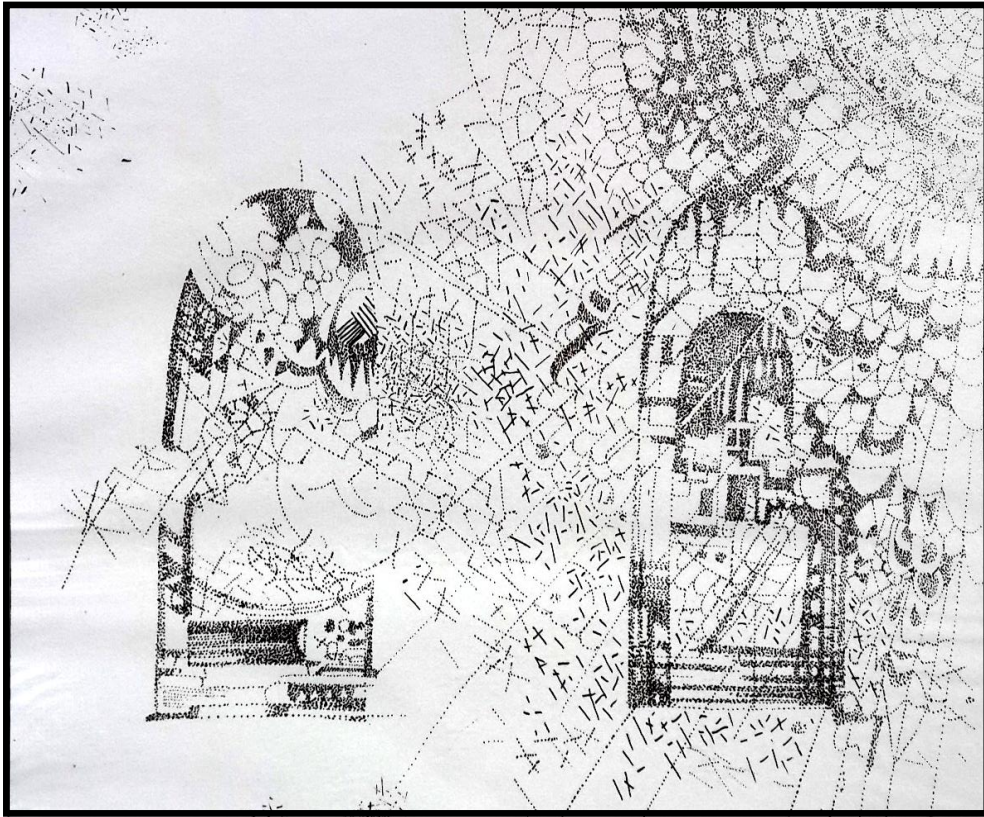

Fig. 65

Fig.66

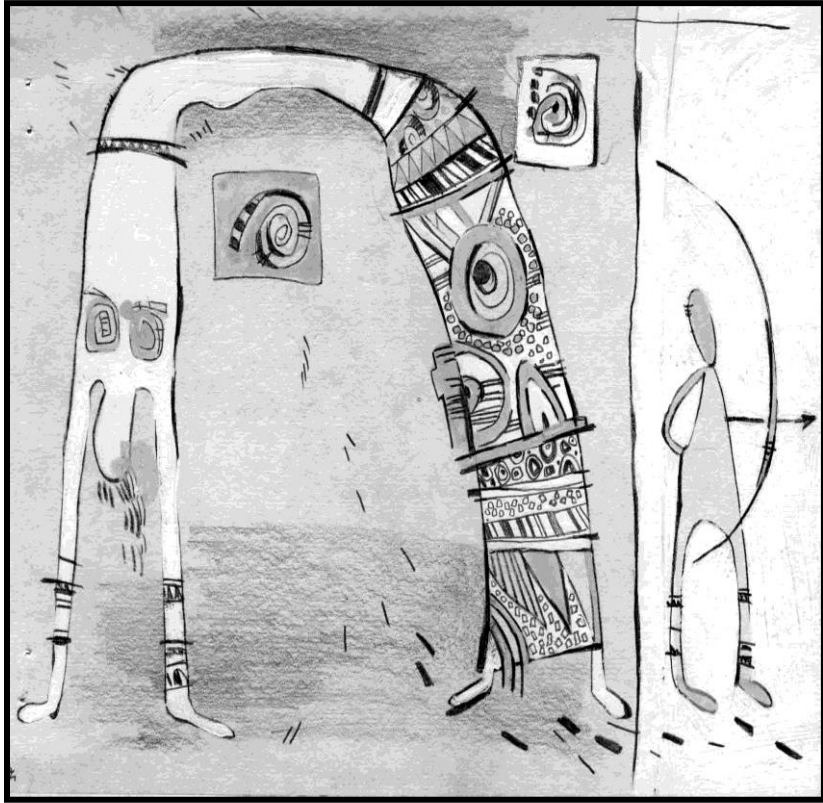

Fig.67

Fig.68

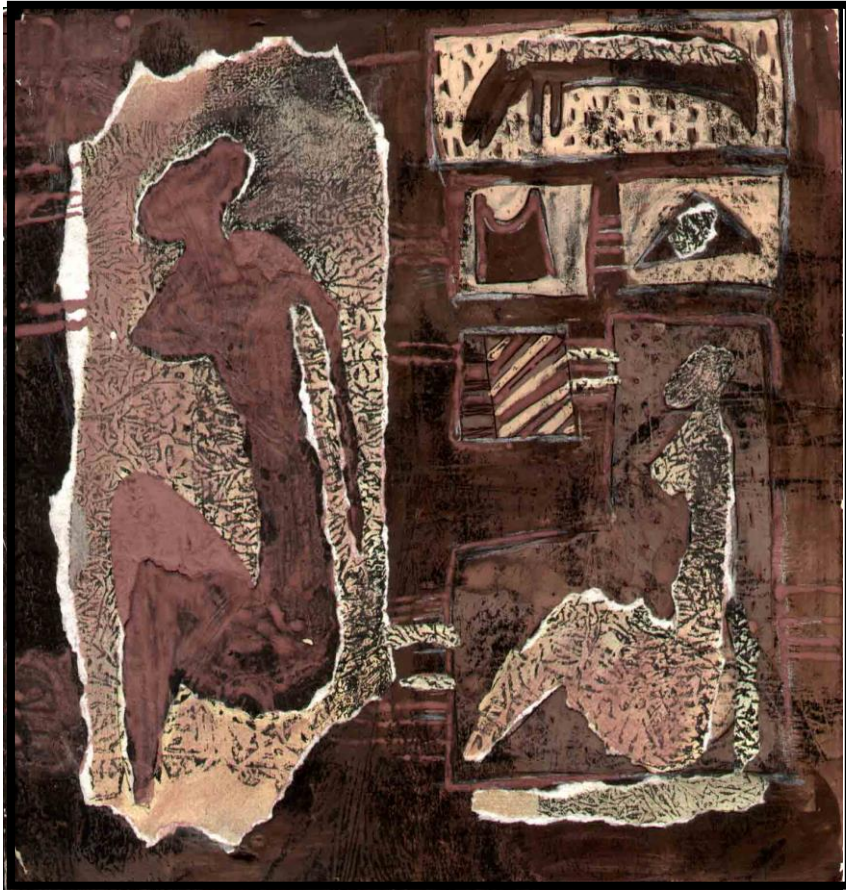

Fig.69

Teme-sarcini pentru lucrul individual

Studentul trebuie să realizeze două compoziții cromatice cu motive stilizate ale figurii omului.

Cerințe:

- să fie scoase în evidență cele mai caracteristice proprietăți plastice ale motivului;
- să se evidențieze principalul și să se elimine ceea ce este neesențial în motivul figurii omului;
- să se evidențieze centrul de interes în câmpul compozițional;
- să fie selectată corect soluția cromatică;
- lucrările să fie realizate cu acuratețe și corectitudine.

Dimensiunea lucrărilor: 15x15 cm.

Materiale: hârtie, acuarelă (guașă, culori acrilice).

3.6. Stilizarea portretului

Stilizarea, în calitate de procedeu artistic, poate fi folosită atât în portretele care au prototip real, cât și în cele care sunt parțial sau totalmente inventate. La prima etapă a stilizării, este realizat un crochiu al portretului, cu detalierea, într-o măsură mai mică sau mai mare, a trăsăturilor feței. Dacă stilizarea se limitează la crochiul portretului, atunci ia naștere portretul stilizat simplificat, care, într-o anumită măsură, se deosebește de imaginea reală.

Principala deosebire, aici, o constituie lipsa completă sau aproape completă a detaliilor secundare ale feței și hainei, care sunt necesare nu atât pentru determinarea portretistică a feței și figurii, cât pentru a extinde descrierea.

La etapa a doua, la crearea unui portret stilizat mai amplu și mai consistent, sunt definite contururile formei ochilor, sprâncenelor, obrazilor, bărbiei etc., iar mai apoi sunt conturate locurile umbrelor, care cad sau pot cădea pe față. Pentru aceasta, sunt utilizate linii ca și în crochiul portretului (Figura 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79).

La etapa finală, se poate recurge la realizarea imaginii artistice mixte, care include utilizarea culorilor, a nuanțelor, a clarobscurului, decorul hainei sau coafurii etc.

În rezultat, crochiul portretistic preventiv, schița sau imaginea portretistică simplificată se transformă într-un portret – o imagine stilizată. Astfel, imaginația depinde doar de experiență, iar experiența studentului se formează și se cizelează treptat. Atitudinea față de mediu, simplitatea sau complexitatea tradițiilor stimulează și direcționează procesul de creație. Iată de ce produsele gândirii figurative, în toate sferile activității creative, sunt doar rodul unei fantezii maturizate. Cu cât individul se apropie mai mult de maturitate, cu atât începe să se maturizeze și imaginația sa; cu cât mai multe abilități și deprinderi are dezvoltate, cu atât este mai productivă activitatea studentului, iar cu cât mai interesantă este

activitatea sa, cu atât mai mult se vor dezvolta capacitățile lui creative și imaginația.

Fig.70

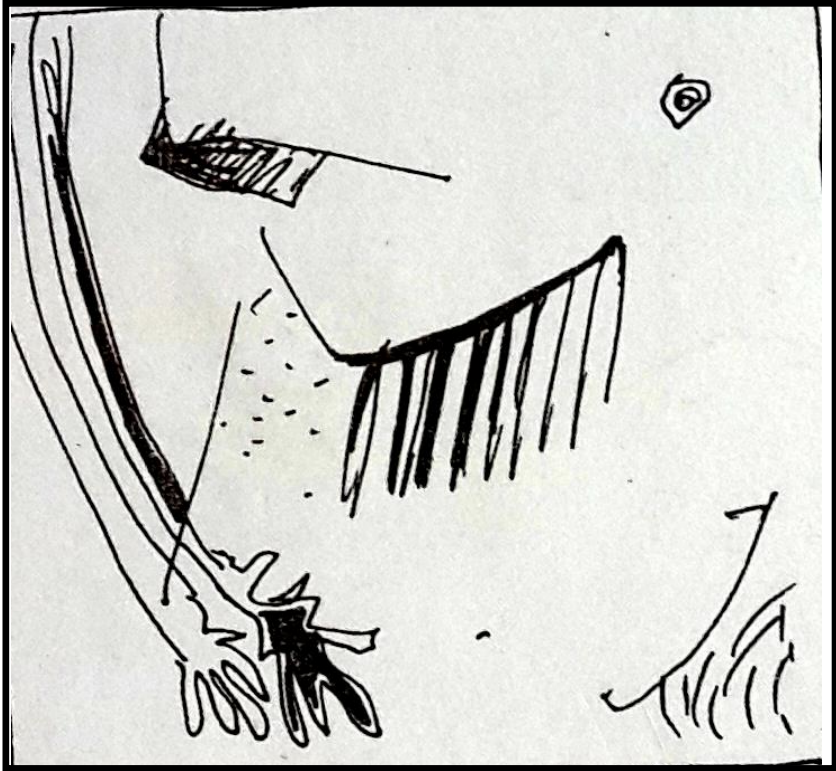

Fig.71

Fig. 72

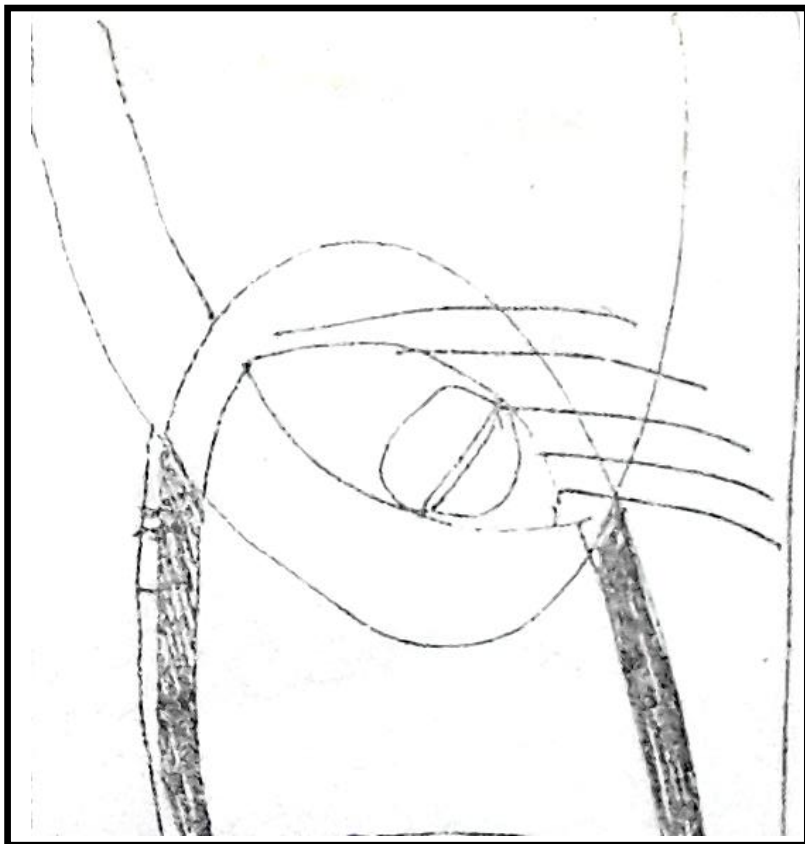

Fig.73

Fig.74

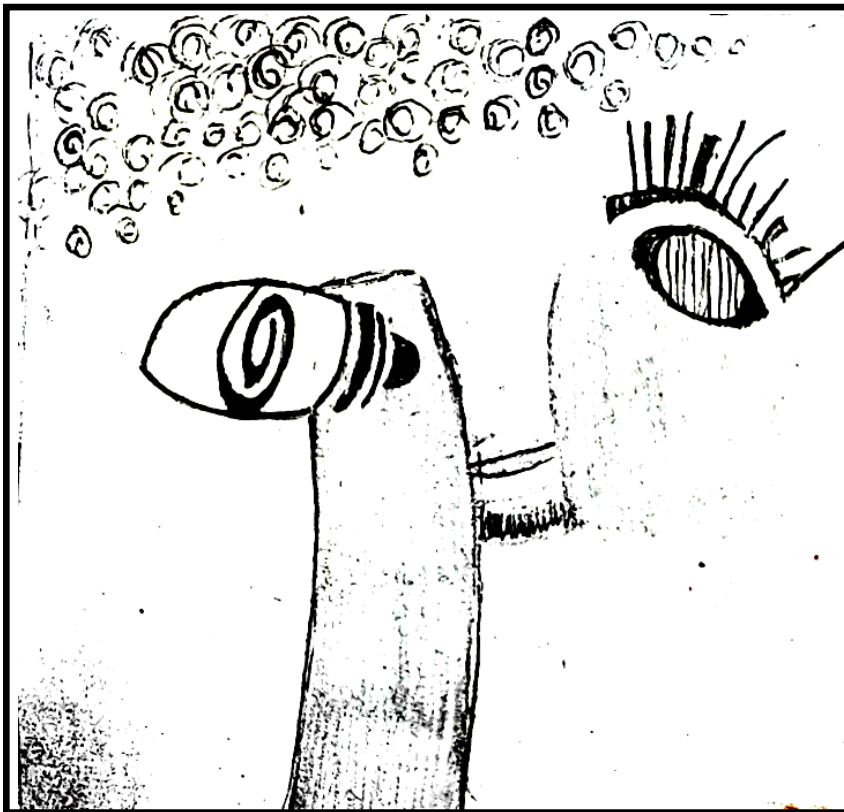

Fig.75

Fig.76

Fig.77

Fig.78

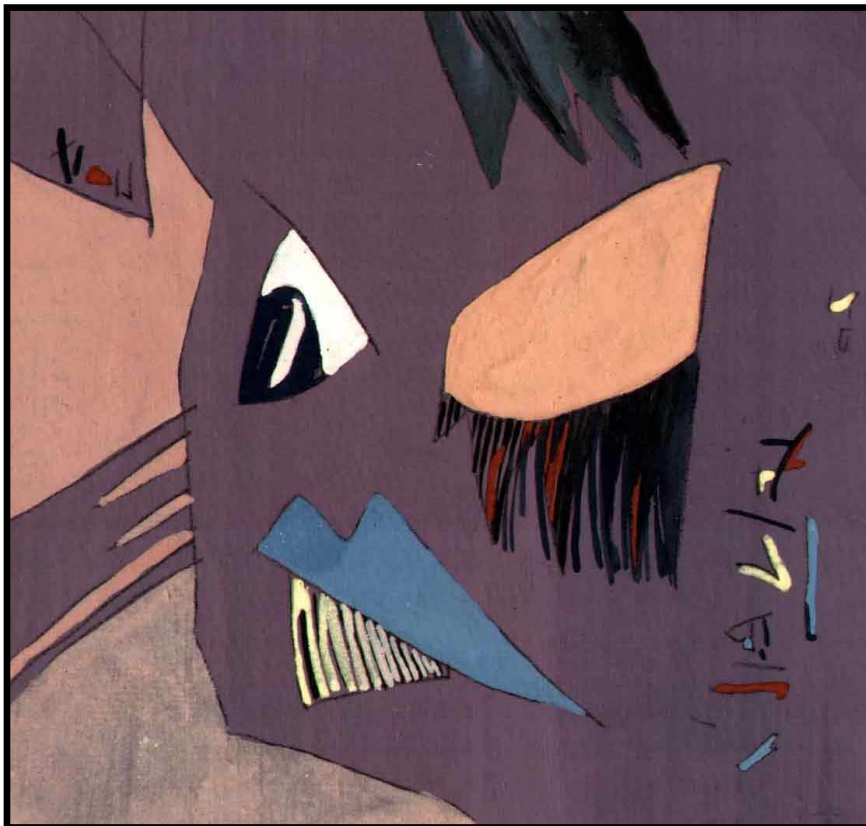

Fig.79

Teme-sarcini pentru lucrul individual

Studentul trebuie să realizeze două compoziții (cromatică și acromatică) cu motivul stilizat al portretului.

Cerințe:

- să fie scoase în evidență cele mai specifice proprietăți plastice ale motivului;
- să se evidențieze principalul;
- să fie selectată corect soluția cromatică și cea acromatică (linii, puncte, suprafețe cu textură);
- lucrările să fie realizate cu acuratețe și corectitudine.

Dimensiunea lucrărilor: 15x15 cm.

Materiale: hârtie, pix cu gel, acuarelă (guașă, culori acrilice).

Concluzie

Acest suport de curs a fost realizat pentru a fi util procesului de studiu al studenților la specialitatea Grafică. La tema *Stilizare*, au fost descrise esența stilizării și importanța ei pentru crearea imaginii artistice în procesul activității plastice, factorul determinant, în procesul de realizare a stilizării, fiind generalizarea. *Stilizare*, fiind un proces complex și multilateral de creare a formei, la realizarea imaginii artistice, cuprinde trei metode de bază privind organizarea sa: metoda *formelor ideale*, sau *simetria*, metoda *transformărilor consecutive*, metoda *stilizării într-un anumit stil artistic*. Procedeele de creare a formei prin stilizare sunt: geometric, plastic, sculptural, mixt.

Au fost analizate și indicate metodele de îndeplinire a sarcinilor practice: stilizarea texturilor naturale, a formelor vegetale, insectelor, a formelor zoomorfe, a figurii umane, a portretului.

Materialul teoretic și cel ilustrativ care completează suportul de curs va favoriza înțelegerea temei *Stilizare*.

În suportul de curs au fost incluse compoziții realizate de studenții de la Catedra de grafică și Catedra și de artă decorativă.

Pentru a evidenția rolul esențial al stilizărilor, îl cităm pe Leonardo da Vinci: *Pictorul care redă numai ceea ce reflectă și judecă ochiul lui, fără a raționa, este ca oglinda în care se imită lucrurile cele mai opuse, fără cunoașterea esențelor lor, căci Pictura este cea mai mare lucrare a minții (discurso mentale) și artificiu care constrânge spiritul pictorului să se transpună în propriul spirit al naturii și să se facă interpret între această natură și artă, studiind împreună cu ea din ce cauză ne apar obiectele și după ce legi.*

BIBLIOGRAFIE

1. Ailincăi, C. *Introducere în gramatica limbajului vizual*. Cluj-Napoca: Dacia, 1982.
2. Antal-Mureșan, A. *Culoare, armonie, confort*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
3. Boulot, A. *Inventarea formelor*. București: Nemira, 1977.
4. Daghi, I. *Mijloace de realizare a compoziției decorative frontale*. Chișinău: Lumina, 1993.
5. Demenescu, C. *Culoare, suflet, retină*. București: Meridiane, 1965.
6. Dima, V. *Educație plastică*. București: Teora, 1999.
7. Focilon, H. *Viața formelor*. București: Meridiane, 1977.
8. Hubenco, Th. *Arta plastică în clasele primare. Ghid metodologic*. Chișinău: Prut Internațional, 2000.
9. Joli, M. *Introducere în analiza imaginii*. București: ALL, 1988.
10. Jeudy, H-P. *Corpul ca obiect de artă*. București: Eurosong &Book, 1998.
11. Mihalcu, M. *Fața nevăzută a formei și culorii*. București: Editura Tehnică, 1996.
12. Petrescu, P. *Motive decorative celebre*. București: Meridiane, 1971.
13. Roman, T. *Simetria*. București: Editura Tehnică, 1968.
14. Read, H. *Originea formei în artă*. București: Universul, 1971.
15. Spânu, C. *Bazele modelării artistice*. Chișinău: Tehnica-INFO, 2001.
16. Sârbu, V. *Funcționalitatea creației*. Timișoara: Făclia, 1983.
17. Șușală, I. Bărbulescu, Ovidiu. *Dicționar de artă*. București: Sigma, 1993.
18. Авсиян О. *Натура и рисование по представлению*. Москва: Изобразительное искусство, 1985.
19. Анри де Моран. *История декоративно-прикладного искусства*. Москва: Искусство, 1982.

20. Антонов, Ф., Бесчастнов Н. *Рисунок*. Москва: Легпромбытиздат, 1988.
21. Агостон, Г. *Теория цвета и ее применение в искусстве и дизайне*. Москва: Мир, 1982.
22. Беда, Г. *Основы изобразительной грамоты. Рисунок. Живопись. Композиция*. Москва: Просвещение, 1989.
23. Бесчастнов, Н. *Черно-белая графика*. Москва: Владос, 2008.
24. Бесчастнов, Н. *Изображение растительных мотивов: учебное пособие для вузов : доп. М-вом образования и науки РФ*. Москва: Владос, 2008.
25. Бесчастнов, Н. *Графика натюрморта: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по направл. подгот. дипломир. специалистов. Художеств. проектирование изделий текстильной и легкой пром-ти*. Москва: Владос, 2008.
26. Вёльфлин, Г. *Основные понятия истории искусств. Проблема эволюции стиля в новом искусстве*. Москва: В. Шевчук, 2009.
27. Власов, В. *Стили в искусстве*. Санкт-Петербург: Лита, 1998.
28. Волков, Н. *Восприятие картины*. Москва: Просвещение, 1969.
29. Волков, Н. *Восприятие предмета и рисунка*. Москва: АПН РСФСР, 1950.
30. Гильдебранд, А. *Проблемы формы в изобразительном искусстве*. Москва: Логос, 2011.
31. Гильман, Р. *Художественная роспись тканей*. Москва: Владос, 2003.
32. Голубева, О. *Основы композиции*. Москва: Сварог и К, 2008.
33. Дагладиян, К. *Декоративная композиция*. Ростов на Дону: Феникс, 2011.
34. Дворкина, И. *Батик (горячий, холодный, узелковый)*. Москва: Радуга, 2000.
35. Зайцев, Е. *Наука о цвете в живописи*. Москва: Искусство, 1986.
36. Иттен, И. *Искусство цвета*; пер. с нем. Москва: Д.Аронов, 2000.
37. Козлов, В. *Основы художественного оформления текстильных изделий, Учебник для вузов*. Москва: Легкая и пищевая промышленность, 1981.

38. Куприн, А. *Натюрморт пейзаж*. Москва: Советский художник, 1971.
39. Логвиненко, Г. *Декоративная композиция: учебное пособие для вузов*. Москва: ГИЦ, Владос, 2005.
40. Логвиненко, Г. *Декоративная композиция: учебное пособие для студентов высших учебных заведений*. Москва: Владос, 2010.
41. Миронова, Л. *Цвет в изобразительном искусстве*. Минск: Беларусь, 2002.
42. Панксенов, Г. *Живопись. Форма, цвет, изображение: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по направл. "Архитектура" 2-е изд.* Москва: Академия, 2008
43. Рекина, С. *Декоративный натюрморт, стилизация природных и бытовых форм*. Москва: Просвещение, 2013.
44. Сурина, М. *Цвет и символ в искусстве, дизайне и архитектуре*. Ростов на Дону: МарТ, 2006.
45. Сурина, М. *Цвет и символ в искусстве*. Ростов на Дону: Комплекс, 1998.
46. Сурина, М. *Цвет и символ в искусстве, дизайне и архитектуре*. 3-е изд. Ростов на Дону: Феникс, 2010.
47. Третьяков, Н. *Образ в искусстве: основы композиции: учеб. пособие для высш.худ. образоват. учреждений*. Козельск: Свято-Введенская Пустынь, 2001